

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๗๑
วันจันทร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กระแสด ชนะวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์วีรธรรม จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๗. นายจรูญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๘. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๙. นายคำบุญ สิทธิสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๐. พลโท นาวัน คำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๑. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	โฆษกกรรมการ
๑๓. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๔. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๕. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	กรรมการ
๑๖. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๗. นายเจษฎ์ โทณะวณิก	กรรมการ
๑๘. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๑๙. นางถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
๒๐. นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	กรรมการ
๒๑. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๒. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ
๒๓. ศาสตราจารย์บรรเจ็ด สิงคะเนติ	กรรมการ
๒๔. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ

๒๕. นายประชา เตรรัตน์	กรรมการธิการ
๒๖. นายไพบุลย์ นิตติตะวัน	กรรมการธิการ
๒๗. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการธิการ
๒๘. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมการธิการ
๒๙. นายวิชัย ทิตตภักดิ์	กรรมการธิการ
๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	กรรมการธิการ
๓๑. นางสาวสมสุข บุญยะบัญชา	กรรมการธิการ
๓๒. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	กรรมการธิการ
๓๓. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	เลขานุการกรรมการธิการ

กรรมการธิการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายปรีชา วัชรากัย	(ลาการประชุม)
๒. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	(ลาการประชุม)
๓. นายดิศทัต โทตระกิตย์	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการธิการ คือ

ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
--------------------------------	---

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

คณะกรรมการธิการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ในคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ

๑. รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา
๒. นายธนภน วัฒนกุล

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑. นางสาวดุษฎี ชัยเพชร	นักจดหมายเหตุปฏิบัติการ
๒. นางสาวพนิดา วงศ์บุญ	นักจดหมายเหตุ
๓. นางครุณี สุขสมจิตร	นักจดหมายเหตุ
๔. นางสาวจิตติภัทร พงษ์ไธสง	เจ้าพนักงานจดหมายเหตุปฏิบัติงาน

**สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สำนักกฎหมาย**

๑. นางภัทราวดี ชินชนะ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๒. นางสาวอมรรัตน์ รัตนการเจริญ	นิติกรชำนาญการ

สำนักวิชาการ

๑. นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
๒. นางสาววิมลรักษ์ ศานติธรรม	วิทยากรชำนาญการพิเศษ

สำนักการประชุม

นายพุมพันธ์ อภิไชยวาทย์	นิติกรปฏิบัติการ

ผู้ติดตามกรรมการ

๑. นายศิริรัช ศิริชุมแสง	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
๒. นายธนบดี ภาคพิชัย	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
๓. พันเอก ประภัทร์ ล้อมสมบูรณ์	ผู้ติดตาม พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
๔. นายราเชนทร์ เหลืองอ่อน	ผู้ติดตาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลามเจริญทรัพย์
๕. นางสาวอรอุมา วรแสน	ผู้ติดตาม นายประชา เตรัตน
๖. นางสาวพัชรียา ก้อนแพง	ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์
๗. นางสาวชัชชรีย์ จิตติพงศ์	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๘. นายจรัญ ยุพจันทร์	ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
๙. พันเอก รมวีร์ หิรัญลี	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๐๑ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ประธานกรรมการขอให้พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ ได้รายงานผลการศึกษาดูงานระบบการเลือกตั้ง ณ ประเทศเยอรมนี ตั้งแต่วันที่ ๑๕ - ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการ สรุปได้ดังนี้

การเดินทางไปศึกษาดูงานระบบการเลือกตั้ง ณ ประเทศเยอรมนี ตั้งแต่วันที่ ๑๕ - ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ได้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและองค์การพิพในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศเยอรมนีซึ่งได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งในระบบสัดส่วนผสม (MMP) เป็นอย่างดีโดยประเทศเยอรมนีได้ใช้ระบบการเลือกตั้งดังกล่าวมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๙ รัฐบาลของประเทศเยอรมนีมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับรัฐบาลไทย และประเทศเยอรมนีใช้ระบบ ๒ สภา สภาสูงประกอบด้วยผู้แทนที่ผ่านคัดเลือกมาจาก ๑๖ รัฐ โดยแต่ละมลรัฐจะมีผู้แทนจำนวน ๓ - ๖ คน ขึ้นอยู่กับขนาดประชากรของมลรัฐนั้น รวมจำนวนทั้งสิ้น ๖๙ คน และมีสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๒๙๙ คนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งจำนวน ๒๙๙ คน รวมเป็น ๕๙๘ คน โดยในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งของประเทศเยอรมนีเกิดกรณีที่บางพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งแบบเขตเลือกตั้งเกินกว่าสัดส่วนคะแนนที่ได้รับ (overhang) โดยระบบการเลือกตั้งของประเทศเยอรมนีมีความซับซ้อนและได้กำหนดรายละเอียดของการเลือกตั้งไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จากนั้นได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการสนับสนุนเงินให้กับพรรคการเมืองซึ่งการสนับสนุนเงินให้กับพรรคการเมืองจะพิจารณาว่าหากมีผู้ลงคะแนนให้กับพรรคการเมืองใดเป็นจำนวนมากแล้วจะสนับสนุนเงินให้กับพรรคการเมืองนั้นมากเช่นเดียวกัน และผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคต้องบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกและภาคีรัฐจะสนับสนุนเงินให้อีกส่วนหนึ่ง ทำให้พรรคการเมืองของประเทศเยอรมนีมีความเข้มแข็ง ในการเลือกตั้งของประเทศเยอรมนีที่ผ่านมา มีพรรคการเมืองที่มีสมาชิกที่เข้าสู่สภาเพียง ๕ พรรคการเมืองจาก ๓๔ พรรค เนื่องจากประเทศเยอรมนีใช้หลักเกณฑ์ว่าพรรคการเมืองที่ลงสมัครต้องได้รับคะแนนแบบบัญชีรายชื่อไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ เพื่อให้การพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง โดยประเทศเยอรมนีมีมารยาทและประเพณีทางการเมืองที่ดี แม้ว่าพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลจะมีสมาชิกในสภามากกว่าร้อยละ ๘๐ แต่การดำเนินงานในสภาระหว่างฝ่ายค้านและรัฐบาลยังเป็นไปด้วยดี จึงทำให้ประเทศเยอรมนีมีความสงบเรียบร้อย ระบบการปกครองของประเทศเยอรมนีที่สำคัญ คือ คนและสถาบันทางการเมืองที่มีความเข้มแข็ง ต่อจากนั้น ได้เดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการใช้สื่อในการสนับสนุนการเลือกตั้ง โดยรัฐจะมีสื่อที่เป็นสถานีโทรทัศน์ซึ่งได้เงินสนับสนุนจากประชาชน เมื่อมีการเลือกตั้งรัฐจะใช้สื่อสนับสนุนการเลือกตั้งอย่างเป็นธรรมเพื่อให้พรรคขนาดเล็กรับโอกาสชนะการเลือกตั้งได้ และได้มีโอกาสเข้าพบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมนี ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมนีประกอบด้วยตุลาการจำนวน ๑๖ คน โดยมาจากการคัดเลือกของสภาสูงจำนวน ๘ คนและมาจากการคัดเลือกของสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๘ คน อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งได้เพียงครั้งเดียวเป็นเวลา ๑๒ ปี และสามารถเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะมีจุดยืนในการทำงานหรือการตัดสินใจต่างๆ อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของประชาชน จากการศึกษาดูงานในครั้งนี้ทำให้ได้รับข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้เป็นอย่างดี

สำหรับการจัดสรรคะแนนในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อนั้นจะมีการคำนวณคะแนนรวมทั้ง ๑๖ มลรัฐแล้วจึงมีการจัดสรรคะแนนให้กับมลรัฐ จากนั้นจึงนำไปจัดสรรคะแนนให้กับพรรคการเมืองและทำให้เกิด negative vote ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่จะมีการจัดสรรคะแนนให้กับบัญชีรายชื่อของภาค โดยการจัดการเลือกตั้งของประเทศเยอรมนีนั้น จะมีประธานคณะกรรมการสถิติแห่งชาติเป็นประธานในการจัดการเลือกตั้ง และมีองค์กรท้องถิ่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้งและพิมพ์บัตรเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการที่เป็นข้าราชการประจำที่จัดการเลือกตั้ง การคัดค้านการเลือกตั้งจะถูกส่งเรื่องไปที่สภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะตั้งคณะกรรมการพิจารณาเมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีคำวินิจฉัยอย่างไรแล้วหากผู้คัดค้านไม่พอใจในคำวินิจฉัยสามารถส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ ประเทศเยอรมนีเคยใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ในการลงคะแนนเลือกตั้ง แต่ศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมนีได้วินิจฉัยว่าการใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวทำให้เกิดปัญหา เนื่องจากไม่มีหลักฐานในการเลือกตั้ง การศึกษาดูงานในครั้งนี้ทำให้เกิดประโยชน์ให้กับประเทศเยอรมนีด้วยเช่นกัน เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกันและสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับหน่วยงานของประเทศเยอรมนี

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘ โดยมีการแก้ไขดังนี้

หน้าที่ ๓๑ บรรทัด ๑๓

ความเดิม “๘. ศาสตราจารย์ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล เป็นอนุกรรมการ”

แก้ไขเป็น “๘. นายไพสิฐ พาณิชย์กุล เป็นอนุกรรมการ”

หน้าที่ ๓๑ บรรทัด ๑๘

ความเดิม “๑๓. นายสมล ศรีสุขวัฒนา เป็นอนุกรรมการ”

แก้ไขเป็น “๑๓. นายสมล ศรีสุขวัฒนา เป็นอนุกรรมการ”

อนึ่ง ที่ประชุมให้เลื่อนรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๗๐ วันศุกร์ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ออกไปก่อน

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาทบทวนร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว)

ที่ประชุมพิจารณาทบทวนร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตราพร้อมกับการพิจารณาสรุปเจตนารมณ์รายมาตรา โดยเริ่มตั้งแต่ภาค ๓ หลักนิติธรรม ศาล และองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หมวด ๑ ศาลและกระบวนการยุติธรรม ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ สรุปสาระสำคัญการพิจารณาได้ ดังนี้

ภาค ๓ หลักนิติธรรม ศาล และองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

“ภาค ๓

หลักนิติธรรม ศาล และองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่าง โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

หมวด ๑ ศาลและกระบวนการยุติธรรม

ไม่มีการแก้ไข

“หมวด ๑

ศาลและกระบวนการยุติธรรม”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า บทบัญญัติในหมวด ๑ ศาลและกระบวนการยุติธรรม มีความครอบคลุมทุกองค์การที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ เป็นต้น เว้นแต่องค์กรนั้น ๆ มีบทบัญญัติในเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจของตนบัญญัติโดยเฉพาะ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่าง โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการสิทธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิการมีมติให้คงไว้ตามร่าง โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๑๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๑๗ หลักนิติธรรมอันเป็นรากฐานของรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตย อย่างน้อยมีหลักการพื้นฐานสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ความสูงสุดของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเหนืออำเภอใจของบุคคล และการเคารพรัฐธรรมนูญและกฎหมายทั้งโดยรัฐและประชาชน

(๒) การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค

(๓) การแบ่งแยกการใช้อำนาจ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะ

(๔) นิติกระบวนการ ซึ่งอย่างน้อยต้องไม่บังคับใช้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายย้อนหลังเป็นโทษทางอาญาแก่บุคคล ให้บุคคลมีสิทธิในการปกป้องตนเองเมื่อสิทธิหรือเสรีภาพถูกระทบ ไม่บังคับให้บุคคลต้องให้ถ้อยคำซึ่งทำให้ต้องรับผิดทางอาญา ไม่ทำให้บุคคลต้องถูกดำเนินคดีอาญาในการกระทำความผิดเดียวกันมากกว่าหนึ่งครั้ง มีข้อกำหนดให้สันนิษฐานว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะมีคำพิพากษาว่ากระทำผิด

(๕) ความเป็นอิสระของศาล และความสุจริตเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรม”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่

- เป็นบทบัญญัติที่สืบเนื่องมาจากบททั่วไปมาตรา ๓ ซึ่งวางหลักให้การใช้อำนาจรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม

- กำหนดหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมไว้ให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางการใช้ การตีความกฎหมาย ตลอดจนการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เจตนารมณ์ (๓) คือ

- คำว่า “การป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะ” เป็นหลักการประการหนึ่งของหลักนิติธรรม ซึ่งจะดำเนินการต่าง ๆ ให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ไม่ได้

เจตนารมณ์ (๔) คือ

- คำว่า “นิติกระบวนการ” มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ศุภนิติกระบวนการ” หรือ “Due Process of Law” ซึ่งหมายถึงกระบวนการอันชอบด้วยกฎหมาย
- การที่ห้ามไม่ให้กฎหมายย้อนหลังเป็นโทษทางอาญา เป็นหลักทั่วไปในคดีอาญา
- ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีมหาชนอื่น ๆ สามารถบัญญัติกฎหมายให้มีโทษมีผลย้อนหลังได้ โดยจะต้องมีการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับหลักการคุ้มครองความสุจริตของบุคคล หากปรากฏว่า ประโยชน์สาธารณะเหนือกว่าก็สามารถบังคับให้โทษมีผลย้อนหลังได้ และหากผลที่เกิดไปกระทบสิทธิของบุคคลที่ได้รับไปแล้ว รัฐจะต้องชดเชยค่าทดแทน

เจตนารมณ์ (๕) คือ

- คำว่า “ความเป็นอิสระของศาล และความสุจริตเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรม” หมายความว่า รวมถึงการบังคับตามคำพิพากษาศาลด้วย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- หลักห้ามมิให้มีการบัญญัติกฎหมายย้อนหลังเป็นโทษทางอาญานั้น ควรมีการนำมาปรับใช้ในทุกกรณีมิใช่เฉพาะกรณีกฎหมายที่มีโทษทางอาญา มิฉะนั้น จะทำให้มีการออกกฎหมายย้อนหลัง เพื่อกำหนดให้ประชาชนกระทำการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเรื่องทางแพ่งหรือเรื่องสิทธิต่าง ๆ เช่น กรณีการยุบพรรคการเมืองได้เคยมีการกระทำมาแล้วโดยใช้อำนาจของคณะปฏิวัติ ดังนั้น การห้ามมิให้บัญญัติกฎหมายย้อนหลังเฉพาะกรณีที่มีโทษทางอาญา จะทำให้ผู้มีอำนาจใช้ช่องว่างนี้ออกกฎหมายย้อนหลังลิดรอนสิทธิประชาชนได้

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการพิจารณาร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นชี้แจงว่า ในทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางมหาชนอื่น ๆ มิได้ใช้หลักเคร่งครัดเหมือนทางอาญา เพราะในทางมหาชนอาจมีการย้อนหลังเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะได้ เช่น กรณีใบอนุญาตวิชาชีพต่าง ๆ ที่ในอดีตสามารถใช้ได้ตลอดชีพทั้งหมด แต่ภายหลังมีการแก้ไขให้ต้องมีการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทุก ๕ ปี เพื่อตรวจสอบองค์ความรู้ โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล ซึ่งกรณีนี้เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับการคุ้มครองความสุจริตของผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ดังนั้น มิได้หมายความว่าย้อนหลังได้โดยปราศจากข้อจำกัดในทุกกรณี กล่าวคือ ถ้ามิได้ออกกฎหมายให้มีผลย้อนหลังเพื่อประโยชน์สาธารณะก็จะไม่สามารถกระทำได้ เช่น กรณีใบอนุญาตวิชาชีพที่เดิมสามารถใช้ได้ตลอดชีพ หากว่าวันหนึ่งผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีใบอนุญาตวิชาชีพขาดสติก็อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสาธารณะได้ จึงมีการกำหนดให้มาทดสอบทุก ๕ ปี ดังนั้น จึงเห็นว่า โดยหลักการนั้นสามารถกระทำได้ และควรแก้ไขเจตนารมณ์เป็นดังนี้

“ในคดีทางแพ่ง คดีทางปกครอง หรือคดีทางมหาชนอื่น ๆ สามารถบัญญัติกฎหมายให้มีผลย้อนหลังได้ โดยจะต้องมีการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับหลักการคุ้มครองความสุจริต

ของบุคคล หากปรากฏว่า ประโยชน์สาธารณะเหนือกว่าก็สามารถบังคับให้มีผลย้อนหลังได้ และหากผลที่เกิดไปกระทบสิทธิของบุคคลที่ได้รับไปแล้ว รัฐจะต้องชดใช้ค่าทดแทน”

ทั้งนี้ ตามที่กล่าวมาเป็นเรื่องหลักการแต่ไม่สามารถสรุปได้ทุกกรณีว่า จะกระทำได้หรือไม่ จนกว่าจะมีการชั่งน้ำหนักในแต่ละเรื่องว่าประโยชน์สาธารณะเหนือกว่าหลักคุ้มครองความสุจริตของบุคคลหรือไม่

- เดิมจะมีการเรียนกฎหมายเพียง ๔ ฉบับหลัก ๆ กล่าวคือ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เมื่อมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นได้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายมหาชน เกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะ จึงมีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและคุ้มครองประโยชน์ของปัจเจกชนโดยใช้หลักว่า การกระทำเหล่านั้นต้องมีสัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับผลประโยชน์เอกชนตามหลักความได้สัดส่วน ส่วนหลักห้ามออกกฎหมายที่มีโทษย้อนหลังนั้น เป็นหลักของกฎหมายอาญา โดยกฎหมายอาญาบัญญัติว่า “บุคคลจักต้องได้รับโทษ ในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

- หลักห้ามมิให้ออกกฎหมายให้มีโทษย้อนหลัง เป็นหลักการที่กำหนดไว้ในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง การที่จะลงโทษบุคคลย้อนหลังหรือออกกฎหมายมีผลย้อนหลัง หลักที่สำคัญที่สุด คือ คำว่า “โทษ” ดังนั้น กฎหมายมหาชน กฎหมายต่าง ๆ ต้องอยู่ได้บังคับหลักการของกฎหมายที่สำคัญนี้ด้วย ส่วนที่มีการกล่าวถึงเรื่องใบอนุญาตขับขีและใบอนุญาตต่าง ๆ นั้น มิใช่เรื่องโทษ

- ในทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางมหาชนอื่น ๆ สามารถบัญญัติกฎหมายให้มีโทษมีผลย้อนหลังได้ โดยต้องเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับหลักการคุ้มครองความสุจริตของบุคคล ตัวอย่างเช่น กรณีที่ดินติดถนน ประโยชน์สาธารณะจะเกิดขึ้นได้หากมีการขยายถนนเพิ่มขึ้น จึงมีการออกกฎหมายว่า ผู้ใดมีที่ดินติดถนนต้องถอยร่นเข้าไป ๒๐ เมตร ผู้ใดไม่ถอยร่นเข้าไปต้องถูกลงโทษปรับ จะเห็นได้ว่า กรณีนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่เจ้าของที่ดินต้องเสียที่ดินพร้อมบ้าน อีกทั้งยังต้องถูกลงโทษย้อนหลังด้วย เพราะมีบ้านอยู่ในจุดที่ต้องมีการขยายถนนมาเป็นเวลา ๒๐ ปีแล้ว กรณีที่การกระทำที่ขณะกระทำไม่เป็นความผิด แต่มีการออกกฎหมายว่า เป็นความผิดย้อนหลัง ไม่ว่าจะทางแพ่งหรือทางอาญานั้น ไม่เห็นด้วย เพราะมิได้มีความผิดในขณะที่กระทำ หากจะมีการออกกฎหมายให้มีโทษย้อนหลังนั้น ต้องมีการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ

- จากตัวอย่างกรณีการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลและใบอนุญาตขับขีนั้น ค่อนข้างชัดเจนว่า การมีผลย้อนหลังนั้นก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสาธารณะและเป็นการให้ความคุ้มครองในเรื่องความสุจริตของบุคคล แต่เมื่อนำตัวอย่างนี้มาขยายเป็นหลักการใหญ่จะทำให้คำสั่งทางปกครองอีกหลายกรณีอาจถูกยกเลิกในภายหลังโดยอ้างผลประโยชน์สาธารณะและอาจทำให้มีผลเป็นโทษกับผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครองได้ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ไม่ควรเขียนเจตนารมณ์ไว้เช่นนี้

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการธิการ ในฐานะอนุกรรมการพิจารณากร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นชี้แจงว่า เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลเดิมกำหนดให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสามารถใช้ได้ตลอดชีพ แต่ต่อมามีพระราชบัญญัติแก้ไข ฯ ฉบับที่ ๒ กำหนดว่า ต้องดำเนินการต่อใบอนุญาตทุก ๕ ปี ผู้ที่ได้รับผลกระทบจึงร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สามารถกระทำได้อันเป็นเรื่องพระราชบัญญัติหรือกฎ ส่วนเรื่องคำสั่งทางปกครองจะเป็นอีกลักษณะหนึ่งเพราะคำสั่งทางปกครองจะเป็นการมุ่งให้มีผลบังคับกับบุคคลเป็นการเฉพาะราย ต่างกับกฎหมายต่าง ๆ จะมีลักษณะบังคับเป็นการทั่วไป ดังนั้น เจตนารมณ์นี้จะเขียนหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากโดยหลักการสามารถกระทำได้อยู่แล้ว แต่การที่เขียนไว้เช่นนี้ เนื่องจากได้เคยมีการอภิปรายถึงประเด็นนี้ในที่ประชุม จึงมีการเขียนไว้ ส่วนเรื่องการเวนคืนหรือการรอนสิทธินั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่ง

- เสนอให้เขียนเจตนารมณ์ว่า “ไม่ว่าทางแพ่ง ทางปกครอง หรือมหาชนอื่น ๆ ก็ไม่สามารถออกกฎหมายบังคับให้มีผลย้อนหลังหรือโทษได้” การที่กล่าวว่า พยาบาลหนึ่งคนมีความรู้ไม่ทันต่อเทคโนโลยีจะมีผลต่อการดูแลคนไข้และมีการปรับเปลี่ยนนั้น มิใช่การกำหนดโทษย้อนหลังว่า สิ่งที่ทำมาตลอด ๒๐ ปีที่เป็นพยาบาลนั้นผิด ไม่ได้กำหนดว่าต้องรับโทษ เพียงแต่กำหนดว่า นับแต่วันนี้ต้องมีการกระทำให้ตนเองได้รับการรับรอง ซึ่งมีผลเป็นไปข้างหน้ามิใช่ย้อนหลัง กลับกันถ้ามีการกำหนดว่า พยาบาลทุกคนต้องกระทำการให้ตนได้รับการรับรองทุก ๕ ปี ผู้ใดก็ตามที่ทำงานมาแล้ว ๒๐ ปี ต้องถูกปรับ ๔ ครั้ง เพราะไม่ได้ทำการรับรองใหม่ ดังนั้น เห็นว่า ควรเขียนเจตนารมณ์ตามที่เสนอข้างต้น

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการธิการ ในฐานะอนุกรรมการพิจารณากร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นชี้แจงว่า การย้อนหลังมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. การย้อนหลังโดยแท้ หมายถึง เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นและจบลงในอดีตแล้วมีการออกกฎหมายในปัจจุบันเอาผิดย้อนหลัง เช่น คดีอาชญากรรมสงคราม เป็นต้น

๒. การย้อนหลังมิใช่โดยแท้ หมายถึง เหตุการณ์เกิดขึ้นในอดีตและเหตุการณ์นั้นดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ได้รับใบอนุญาตเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว และยังถือใบอนุญาตอยู่จนถึงปัจจุบัน แล้วมีการออกกฎหมายในปัจจุบันว่าต่อไปทุก ๕ ปี ต้องมาดำเนินการขอต่อใบอนุญาต ซึ่งมีลักษณะไม่เป็นคุณกับผู้ที่ได้รับใบอนุญาต แต่ทั้งนี้มิใช่การเอาผิดผู้ถือใบอนุญาตเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว ซึ่งเป็นคนละประเด็นกัน

- ความใน (๔) กำหนดว่า ต้องไม่บังคับใช้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายย้อนหลังเป็นโทษทางอาญาแก่บุคคล แต่ในเจตนารมณ์รายมาตรากลับเขียนว่า “ในทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางมหาชนอื่น ๆ...” เห็นได้ว่า ไม่มีความสอดคล้องกัน หากนำทั้งหลักคดีแพ่ง คดีปกครอง มาใช้ร่วมกันอาจเกิดความสับสนได้ เพราะหลักทางแพ่ง เป็นเรื่องเอกชนกับเอกชน เป็นเรื่องที่อาศัยความยินยอมของปัจเจกชน และเป็นเรื่องที่มีหลักว่า สัญญาต้องเป็นสัญญา เมื่อสัญญาไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็สามารถกระทำได้ แต่ทางปกครองถือเอาประโยชน์สาธารณะเป็นหลักสำคัญควบคู่กับการคำนึงถึงประโยชน์ของคนส่วนน้อยที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดจนเกินไปด้วย ดังนั้น เมื่อนำมาเขียนด้วยกันจะเห็นได้ว่า ๑. ไม่มีความ

สอดคล้องในเรื่องเจตนารมณ์ ๒. ไม่มีความสอดคล้องในเรื่องนิติวิธีทางแพ่งและทางปกครอง ๓. เรื่องการย้อนหลัง เช่น กรณีใบอนุญาตขับขี่ ซึ่งขณะที่ทำนั้นมีใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ตลอดชีพ ณ เวลานั้นใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อถึงเวลาหนึ่งมีการออกกฎหมายใหม่ว่า ต่อไปนี้ ใบอนุญาตขับขี่ตลอดชีพจะไม่มีแล้ว ดังนั้น หมายความว่า สิ่งที่มีอยู่แล้วจะเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องด้วยหรือไม่ หรือนับแต่วันที่ออกกฎหมายใหม่ ดังนั้น จึงมีข้อสังเกตว่า ไม่ควรเขียนเจตนารมณ์นี้ เพราะไม่มีความสอดคล้องกับความใน (๔)

- การเขียนเจตนารมณ์ตามเดิมที่ว่า ในคดีทางแพ่ง คดีทางปกครอง และคดีมหาชนอื่น ๆ สามารถบัญญัติกฎหมายให้มีโทษมีผลย้อนหลังได้นั้น ขัดต่อหลักความคิดโดยสิ้นเชิง

- ขณะที่มีการอภิปรายยกร่างในประเด็นนี้ได้เขียนไว้ว่า กฎหมายจะต้องไม่มีผลย้อนหลัง ซึ่งการอภิปรายในครั้งนั้น มีการตั้งข้อสังเกตว่า จะไม่สามารถปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ (๔) ได้ เพราะจะขัดกันในเรื่องผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาโดยชอบด้วยกฎหมายว่า กระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบที่จะถูกตัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง แต่ครั้งนี้มีการอภิปรายกันว่า จะลงโทษย้อนหลังเฉพาะคดีอาญาไม่ได้ ส่วนคดีทางแพ่งและทางปกครอง ในทางปฏิบัติสามารถกระทำได้ เพราะมิใช่การลงโทษแต่เป็นการตัดสิทธิ ดังนั้น จึงควรตัดคำว่า “มีโทษ” ในเจตนารมณ์ออก ซึ่งจะทำให้มีความหมายว่า มีผลในทางปกครองและแพ่งย้อนหลังได้ โดยจะเห็นตัวอย่างได้จากกรณีที่มีการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยประกันวินาศภัยและประกันชีวิตฯ ที่มีการกำหนดให้มีผลย้อนหลังสำหรับผู้ที่เสียสิทธิในการได้รับการชดเชยให้ได้รับค่าชดเชย ซึ่งเป็นเรื่องทางแพ่ง

กรณีความในเจตนารมณ์ของ (๓) ที่มีการใช้คำว่า “การป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะจะกระทำมิได้” นั้น ถูกต้องหรือไม่ ทั้งนี้ ในขณะที่มีการยกร่างในมาตรานี้ ได้มีการอภิปรายกันว่าประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์สาธารณะอาจขัดแย้งกันได้ โดยต้องมีการเสียสละประโยชน์ส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์สาธารณะ

- ความใน (๔) เป็นเรื่องทางอาญา แต่ในเจตนารมณ์กลับเขียนอธิบายไปถึงเรื่องทางแพ่ง ทางปกครอง จึงไม่สอดคล้องกันควรตัดเจตนารมณ์ออก ส่วนปัญหาว่า กรณีใดที่จะย้อนหลังได้ควรปล่อยให้เป็นการตีความโดยศาลซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมาย

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการธิการ ในฐานะอนุกรรมการพิจารณากร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นชี้แจงว่า กรณี “การป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์สาธารณะ” มีความหมายว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตัวขัดกับประโยชน์ส่วนรวม เจ้าหน้าที่นั้นจะใช้อำนาจกระทำการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวมิได้ โดยมีความหมายที่ตัวเจ้าหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมขัดกันไม่ได้มีความหมายอย่างอื่น

- กรณีนี้ ควรไปพิจารณามาตรา ๓๗ ที่กำหนดว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลานั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่จะกระทำความผิดมิได้” ซึ่งเป็นหลักการสำคัญว่า

กฎหมายจะมีโทษย้อนหลังไม่ได้ และกรณีทางแพ่งและทางปกครองก็ต้องใช้กฎหมายขณะที่มีการกระทำ บังคับด้วยเช่นกัน ดังนั้น เห็นด้วยว่า ควรตัดเจตนารมณ์ของ (๔) ที่ว่า “ในคดีแพ่ง คดีปกครอง...” ออก

- หลักที่ว่า “ไม่มีกฎหมาย ไม่มีโทษ” และหลักที่จะออกกฎหมายย้อนหลังให้เป็นโทษมิได้นั้น เห็นว่า เจตนารมณ์ของ (๔) ไม่สอดคล้องกับความใน (๔) ดังนั้น เห็นว่า ไม่ควรเขียนเจตนารมณ์ไว้เช่นนี้ เพราะ ในทางปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว

- คำว่า “เหนืออำเภอใจ” ใน (๑) สามารถใช้ถ้อยคำอื่นแทนได้หรือไม่

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการในฐานอนุกรรมการพิจารณากร่างบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญเบื้องต้นชี้แจงว่า คำว่า “เหนืออำเภอใจ” นั้น มีความหมายว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกผูกพันตามกฎหมายจะใช้อำนาจตามอำเภอใจมิได้ ซึ่งเป็นหลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย

- เสนอให้ตัดคำว่า “เหนืออำเภอใจของบุคคล” และคำว่า “อย่างน้อย” ออก

นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธานกรรมการ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุมกล่าวว่า หากต้องการตัดออกควรรอการพิจารณาไว้ก่อนแล้วค่อยมาพิจารณาอีกครั้งในช่วงพิจารณาบททวนราย มาตรา

กรรมการแสดงความความคิดเห็นดังนี้

- การที่กรรมการกล่าวถึง ถ้อยคำที่ว่า “เหนืออำเภอใจ” นั้น เป็นเพียงการขอคำอธิบายและเป็นการหาหรือว่ามีถ้อยคำอื่นที่จะทำให้มีความเข้าใจง่ายกว่านี้หรือไม่ แต่มิได้มีประเด็นถึงขนาดที่จะต้องนำ กลับมาพิจารณาทบทวนในชั้นพิจารณาบททวนรายมาตราอีก มิฉะนั้น จะทำให้มีประเด็นที่ต้องทบทวนมากเกินไป อีกทั้งเห็นว่า ถ้อยคำนี้ เป็นถ้อยคำในทางกฎหมายที่มีการใช้กันโดยทั่วไปอยู่แล้ว

- ควรเขียนในเจตนารมณ์ของ (๑) ทำนองว่า ประชาชนทุกคนต้องผูกพันกับกฎหมาย เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และประชาชนทั่วไปก็สามารถเข้าใจได้ ซึ่งเป็นการเขียนรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนที่เป็น ชาวบ้านเป็นส่วนใหญ่

มติของคณะกรรมการ

(๑) ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๑๗ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ร่างมาตรา ๒๑๗ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ และการจัดทำจดหมายเหตุร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่”

“- เป็นบทบัญญัติที่สืบเนื่องมาจากบททั่วไปมาตรา ๓ ซึ่งวางหลักให้การใช้อำนาจรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม”

“- กำหนดหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมไว้ให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางการใช้ การตีความกฎหมาย ตลอดจนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

เจตนารมณ์ (๓) คือ

“- คำว่า “การป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะ” เป็นหลักการประการหนึ่งของหลักนิติธรรม ซึ่งจะดำเนินการต่าง ๆ ให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ไม่ได้”

เจตนารมณ์ (๔) คือ

“- คำว่า “นิติกระบวนการ” มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ศุภนิติกระบวนการ” หรือ “Due Process of Law” ซึ่งหมายถึงกระบวนการอันชอบด้วยกฎหมาย”

“- การที่ห้ามไม่ให้กฎหมายย้อนหลังเป็นโทษทางอาญา เป็นหลักทั่วไปในคดีอาญา”

เจตนารมณ์ (๕) คือ

“- คำว่า “ความเป็นอิสระของศาล และความสุจริตเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรม” หมายความว่ารวมถึงการบังคับตามคำพิพากษาศาลด้วย ”

มาตรา ๒๑๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๑๘ กระบวนการยุติธรรมต้องเป็นไปโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย มีความเป็นธรรม มีมาตรฐานที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เหมาะสมกับประเภทคดี มีประสิทธิภาพ ไม่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร และเสียค่าใช้จ่ายน้อย

การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลต้องมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งของคู่ความและของศาลไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันในการพิจารณาพิพากษาคดี และต้องเปิดเผยให้ทราบเป็นการทั่วไป

คู่ความ คู่กรณี และทนายความ มีหน้าที่ร่วมมือกับศาลเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยไม่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถ้ามีการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตย่อมต้องรับผิดชอบตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำพิพากษา คำวินิจฉัย และคำสั่ง ต้องแสดงเหตุผลประกอบการวินิจฉัยหรือการมีคำสั่ง ต้องอ่านโดยเปิดเผย และต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ด้วย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยคงหลักการรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้เพิ่มการรับรองสิทธิมากยิ่งขึ้น

- เป็นการวางหลักการสำคัญในกระบวนการยุติธรรม ตลอดถึงกระบวนการพิจารณาคดีให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการพิจารณาคดีได้ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาไม่มีการบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง

- คำว่า “มีมาตรฐานที่ชัดเจน” หมายถึง กระบวนการยุติธรรมต้องมีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งมีขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจนและเหมาะสม

- คำว่า “มีขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เหมาะสมกับประเภทคดี” หมายถึง การสามารถกำหนดขั้นตอนการดำเนินคดีสั้นหรือยาวแตกต่างกันได้โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทคดี เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกได้มากยิ่งขึ้น

- คำว่า “เสียค่าใช้จ่ายน้อย” มีเจตนารมณ์ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม โดยการเสียค่าใช้จ่ายไม่เป็นอุปสรรค

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเร่งรัดกระบวนการพิจารณาให้รวดเร็ว โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการทั้งของคู่ความและของศาลให้ชัดเจน

- คำว่า “ต้องเปิดเผยให้ทราบเป็นการทั่วไป” มีที่มาจากหลักการที่ต้องการให้ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจดูการพิจารณาพิพากษาคดีได้

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยคู่ความจะต้องใช้สิทธิโดยสุจริต ไม่ประวิงคดี กล่าวคือ จะต้องต่อสู้คดีกันโดยมีข้อหาชัดเจน ซึ่งเป็นหลักสากลในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษามีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

- มีการแยกประเภทคดีระหว่างคดีที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะกับกลุ่มคดีทั่วไป ในการเปิดเผยคำพิพากษา คำวินิจฉัย และคำสั่ง ให้ประชาชนโดยทั่วไปเข้าถึงได้ง่าย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคสี่ที่ใช้อยู่คำว่า “เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ...” นั้น ควรใช้คำว่า “ถ้าหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ..”

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการพิจารณาร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นชี้แจงว่า หลักการของมาตรานี้ คือ หากเป็นเรื่องของคำวินิจฉัย คำสั่งโดยทั่วไป ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ด้วย ส่วนถ้อยคำจะใช้ว่า “เว้นแต่” หรือ “แต่หาก” ก็สามารถแก้ไขได้

- ถ้อยคำว่า “เว้นแต่...” นั้น เป็นภาษากฎหมาย ดังนั้น ควรเขียนไว้เช่นเดิม

- ความในวรรคสาม “คู่ความ คู่กรณี และทนายความ มีหน้าที่ร่วมมือกับศาลเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยไม่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถ้ามีการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตย่อมต้องรับผิดชอบตามที่กฎหมายบัญญัติ” นั้น การใช้สิทธิโดยสุจริตนี้จะทำให้ทนายความได้รับผลกระทบเกินไปหรือไม่ เพราะทนายความต้องใช้สิทธิในการช่วยเหลือลูกความ แม้ว่าลูกความจะเป็นผู้กระทำผิดก็ตาม

- กรณีทนายความนั้น คนทั่วไปอาจจะมีความเข้าใจว่าทนายความจะต้องทำเรื่องคำให้เป็นชาวเรื่องชาวให้เป็นคำ แท้จริงแล้วการกระทำเช่นนั้น เป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความ ซึ่งอาจถูกสภาทนายความถอนใบอนุญาตฯ หรือพักใช้ใบอนุญาตฯ ได้

กรณี คำว่า “เว้นแต่” เป็นถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายทุกฉบับ หากใช้ถ้อยคำอื่นอาจทำให้มีลักษณะผิดปกติ

- การใช้สิทธิโดยสุจริตที่กำหนดไว้ในมาตรานี้มีความมุ่งหมายคือ เพื่อป้องกันมิให้มีการเลื่อนคดีโดยอ้างว่าป่วยทั้ง ๆ ที่มีได้ป่วยจริงอันเป็นการกระทำเพื่อประวิงคดี อีกทั้งกรณีนี้ยังมีกระบวนการลงโทษในข้อหาละเมิดอำนาจศาลด้วย หากมีการประวิงคดีดังที่กล่าวมา

- “การใช้สิทธิโดยไม่สุจริตย่อมต้องรับผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ” นั้น เป็นหลักการที่มีอยู่ก่อนแล้ว สิทธิในการเลื่อนคดี แม้จะเป็นสิทธิ การเลื่อนคดีต้องมีเหตุผลและความจำเป็นแต่สิ่งที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงคือ การเลื่อนคดีโดยอ้างว่าป่วยกลับไปว่าความอยู่อีกศาลหนึ่ง กรณีนี้ศาลจะลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลซึ่งเป็นกฎหมายที่มีการบัญญัติไว้อยู่แล้ว อันเป็นกรณีที่ต้องมีการรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ

- ความในวรรคสาม จะรวมถึงพนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งพยานด้วยหรือไม่

ความในเจตนารมณ์คำว่า “คู่ความ คู่กรณี” โดยคำว่า “คู่ความ” ใช้ในศาลยุติธรรม ส่วนคำว่า “คู่กรณี” ใช้ในศาลปกครอง ซึ่งในเจตนารมณ์เขียนเฉพาะโดยคู่ความเท่านั้น ควรใส่คำว่า “คู่กรณี” ด้วยหรือไม่จะได้มีความครอบคลุมทั้งสองส่วน

- ปัญหาการเลื่อนคดีของทนายความนั้น มีวิธีแก้คือ ให้มีการนำใบรับรองแพทย์มายื่นต่อศาล มิฉะนั้นต้องดำเนินคดีไปฝ่ายเดียวซึ่งจะเป็นวิธีการพิจารณาของศาลยุติธรรม ควรไปแก้ไขในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ควรนำมากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการในฐานอนุกรรมการพิจารณาร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นชี้แจงว่า ประเด็นที่เขียนว่า “คู่ความ คู่กรณี และทนายความ” นั้น เนื่องจากเรื่องพยานจะมีการกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความต่าง ๆ ส่วนมาตรานี้จะเขียนกำหนดไว้เฉพาะผู้ที่เป็นหลักในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเท่านั้น

มติของคณะกรรมการ

(๑) ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๑๘ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ร่างมาตรา ๒๑๘ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยคงหลักการรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้เพิ่มการรับรองสิทธิมากยิ่งขึ้น”

“- เป็นการวางหลักการสำคัญในกระบวนการยุติธรรม ตลอดถึงกระบวนการพิจารณาคดีให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการพิจารณาคดีได้ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาไม่มีการบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง”

“- คำว่า “มีมาตรฐานที่ชัดเจน” หมายถึง กระบวนการยุติธรรมต้องมีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งมีขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจนและเหมาะสม”

“- คำว่า “มีขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เหมาะสมกับประเภทคดี” หมายถึง การสามารถกำหนดขั้นตอนการดำเนินคดีสั้นหรือยาวแตกต่างกันได้โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทคดี เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้มากยิ่งขึ้น”

“- คำว่า “เสียค่าใช้จ่ายน้อย” มีเจตนารมณ์ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม โดยการเสียค่าใช้จ่ายไม่เป็นอุปสรรค”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเร่งรัดกระบวนการพิจารณาให้รวดเร็ว โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการทั้งของคู่ความและของศาลให้ชัดเจน”

“- คำว่า “ต้องเปิดเผยให้ทราบเป็นการทั่วไป” มีที่มาจากหลักการที่ต้องการให้ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจดูการพิจารณาพิพากษาคดีได้”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยคู่ความ คู่กรณี และทนายความจะต้องใช้สิทธิโดยสุจริต ไม่ประวิงคดี กล่าวคือ จะต้องต่อสู้คดีกันโดยมือสะอาด ซึ่งเป็นหลักสากลในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม”

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษามีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น”

“- มีการแยกประเภทคดีระหว่างคดีที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะกับกลุ่มคดีทั่วไปในการเปิดเผยคำพิพากษา คำวินิจฉัย และคำสั่ง ให้ประชาชนโดยทั่วไปเข้าถึงได้ง่าย”

มาตรา ๒๑๙

มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๑๙ การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยปราศจากอคติทั้งปวง และต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับประเภทคดีที่ต้องพิจารณาพิพากษา

ผู้พิพากษาและตุลาการจะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิได้

การแต่งตั้ง การโยกย้าย การเลื่อนเงินเดือน และการเลื่อนตำแหน่ง ผู้พิพากษาและตุลาการต้องมีหลักประกันความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

วินัยและการลงโทษทางวินัยผู้พิพากษาและตุลาการโดยองค์การบริหารงานบุคคลของศาลต้องมีหลักประกันในการใช้สิทธิอุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลชั้นสูงสุดที่ผู้พิพากษาหรือตุลาการนั้นสังกัดอยู่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกเว้นรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๙๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มการรับรองหลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการ

- เพิ่มหลักการใหม่ให้การพิจารณาพิพากษาคดีนอกจากต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายแล้ว ยังต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรมด้วย

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- เพิ่มหลักการใหม่ให้ผู้พิพากษาและตุลาการต้องพิจารณาพิพากษาคดีโดยปราศจากอคติทั้งปวง รวมถึงต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับประเภทคดีที่ต้องพิจารณาพิพากษา เพื่อให้ศาลต้องพัฒนาผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลชำนาญพิเศษต่างๆ ให้มีความรู้เชี่ยวชาญในคดี และสามารถมีความก้าวหน้าในการดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นในศาลนั้นๆ ได้

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๙๗ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

- นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับรองความเป็นอิสระในการแต่งตั้ง โยกย้าย และการเลื่อนตำแหน่งของผู้พิพากษาหรือตุลาการ ซึ่งรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติแยกไว้ในส่วนต่างๆ ของแต่ละศาล มากำหนดรวมไว้ด้วยกันในบททั่วไป (เทียบกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๗ วรรคสาม, มาตรา ๒๒๐, มาตรา ๒๒๔ และมาตรา ๒๒๕)

เจตนารมณ์ของวรรคห้า คือ

- เพิ่มหลักการใหม่เพื่อกำหนดให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ถูกลงโทษทางวินัยโดยองค์การบริหารงานบุคคลของศาลต้องมีหลักประกันในการใช้สิทธิอุทธรณ์การลงโทษ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรเพิ่มหลักการในเรื่องบัญชีเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้พิพากษาและตุลาการ ควรบัญญัติดังเช่นรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยบัญชีเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ของผู้พิพากษาและตุลาการ ไม่ควรอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหารโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งขององค์กรตุลาการ โดยเพิ่มเติมถ้อยคำว่า

“เมื่อมีการเพิ่มเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการพลเรือนเป็นเท่าใด ให้อัตราเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษาและตุลาการ ปรับเพิ่มเป็นอัตราส่วนเดียวกัน” และไม่จำเป็นต้องรอรัฐบาลบัญญัติกฎหมายรองรับภายหลัง

- บัญชีเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้พิพากษาและตุลาการ เป็นส่วนหนึ่งของหลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการ ดังนั้น จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว เป็นวรรค ๓/๑

- ตั้งข้อสังเกตความในส่วนท้ายของข้อความที่เสนอเพิ่มเติมว่า “เมื่อมีการเพิ่มเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการพลเรือนเป็นเท่าใด ให้อัตราเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษาและตุลาการ ปรับเพิ่มเป็นอัตราส่วนเดียวกัน” การบัญญัติเช่นนี้อาจเกิดปัญหา เนื่องจากการปรับเพิ่มอัตราเงินเดือนของ ข้าราชการพลเรือนมีการปรับเพิ่มในอัตราส่วนที่คิดเป็นอัตราร้อยละ และแต่ละตำแหน่งปรับเพิ่มไม่เท่ากัน อาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ จึงควรปรับแก้ถ้อยคำให้มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๙ การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดย ยุติธรรมตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยปราศจากอคติทั้งปวง และต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับประเภทคดีที่ต้องพิจารณาพิพากษา

ผู้พิพากษาและตุลาการจะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิได้

เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้พิพากษาและตุลาการ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ จะนำระบบบัญชีเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับมิได้ เมื่อมีการเพิ่มเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือน ให้ปรับเพิ่มเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษาหรือตุลาการขึ้นเป็นไปตามสัดส่วน

การแต่งตั้ง การโยกย้าย การเลื่อนเงินเดือน และการเลื่อนตำแหน่ง ผู้พิพากษาและตุลาการ ต้องมีหลักประกันความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

วินัยและการลงโทษทางวินัยผู้พิพากษาและตุลาการโดยองค์กรบริหารงานบุคคลของศาลต้องมีหลักประกันในการใช้สิทธิอุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลชั้นสูงสุดที่ผู้พิพากษาหรือตุลาการนั้นสังกัดอยู่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

(๒) เห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๑๙ ที่คณะกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ และการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๒๐**มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๒๐ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ต้องเป็นไปโดยเที่ยงธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง ตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมาย

ในกรณีที่ศาลหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเห็นว่ากฎหมายหรือกฎใดก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนหรือไม่เป็นไปตามมาตรา ๘๙ ให้ศาลหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ นำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่
- การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมมีความมุ่งหมายให้ครอบคลุมเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่อื่น

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น กล่าวว่า ถ้อยคำในวรรคสองของร่างมาตรา ๒๒๐ ไม่ถูกต้อง ควรแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในวรรคสองของร่างมาตรา ๒๒๐ ดังนี้

“ในกรณีที่ศาลหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเห็นว่ากฎหมายหรือกฎใดก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนหรือไม่เป็นไปตามมาตรา ๘๙ ให้ศาลหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒๐ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ต้องเป็นไปโดยเที่ยงธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง ตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมาย

ในกรณีที่ศาลหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเห็นว่ากฎหมายหรือกฎใดก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนหรือไม่เป็นไปตามมาตรา ๘๙ ให้ศาลหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป”

(๒) เห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๐ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๒๑**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๒๑ บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ โดยให้จัดตั้งศาลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย

การตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะ แทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะกระทำมิได้

การบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล หรือวิธีพิจารณาเพื่อใช้แก่คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ จะกระทำมิได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ นำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มความวรรคหนึ่ง ตอนท้ายว่า “โดยให้จัดตั้งศาลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย” ในวรรคหนึ่ง ตามที่สภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง เพื่อความชัดเจนและเหมาะสม ดังนี้

“คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มความวรรคหนึ่งตอนท้ายว่า “โดยให้จัดตั้งศาลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย” ในวรรคหนึ่ง”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๑ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๑ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

“คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มความวรรคหนึ่งตอนท้ายว่า “โดยให้จัดตั้งศาลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย” ในวรรคหนึ่ง”

มาตรา ๒๒๒**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๒๒ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งประกอบด้วยประธานศาลที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาด และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นทางนิติศาสตร์อย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการ โดยให้หน่วยธุรการของคณะกรรมการมาจากหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมและศาลปกครองสลับกันทำหน้าที่ คราวละหนึ่งปี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งเป็นประธานกรรมการเป็นรายคดีที่มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัย

หลักเกณฑ์การเสนอปัญหาและการวินิจฉัยปัญหาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ นำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- ปรับปรุงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๙๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไของค์ประกอบและผู้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล โดยกำหนดให้คณะกรรมการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบไปตามเรื่องที่จะพิจารณาวินิจฉัย

- คณะกรรมการประกอบด้วยประธานศาลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดเท่านั้นที่จะเป็นองค์ประกอบในแต่ละเรื่อง โดยจะพิจารณาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ ถึง ๕ คน ซึ่งหนึ่งในนั้นจะทำหน้าที่ประธานกรรมการ ทั้งนี้ เพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลมีความสมเหตุสมผลและเน้นหนักในทางวิชาการมากขึ้น โดยไม่ยึดโยงกับเสียงของศาลใดศาลหนึ่ง

- คำว่า “ศาลอื่น” บัญญัติขึ้น เพื่อรองรับในอนาคตที่อาจมีการจัดตั้งศาลอื่นๆ ขึ้น

- เมื่อมีการเปลี่ยนโครงสร้างคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล จึงมีการกำหนดหน่วยธุรการของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล จากปัจจุบันที่สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว เป็นกำหนดให้หน่วยธุรการของคณะกรรมการมาจากหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมและศาลปกครองสลับกันทำหน้าที่คราวละหนึ่งปี ทั้งนี้ ไม่รวมถึงศาลทหารเพราะมีอำนาจหน้าที่ชัดเจนและมีปัญหาเรื่องการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลน้อยกว่าศาลอื่น

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีหนังสือแสดงเห็นเกี่ยวกับความกังวลของประธานศาลฎีกาในเรื่องที่อาจจะเป็นคู่กรณีกับศาลปกครอง หรือศาลอื่นๆ ในคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ซึ่งควรพิจารณาประเด็นดังกล่าวอีกครั้ง

- ข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตขององค์กรอื่นเกี่ยวกับร่างบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ควรนำไปพิจารณาในช่วงพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนการปรับแก้ถ้อยคำในบางประเด็นที่ไม่ใช่เป็นการแก้ไขหลักการสามารถกระทำได้ในขณะทบทวนร่าง

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๒ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๒ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๒๓**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๒๓ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้พิพากษาและตุลาการ และทรงให้พ้นจากตำแหน่งหนึ่งเพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่น เว้นแต่เป็นกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นตามกฎหมายหรือเพราะความตาย ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ นำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดให้ชัดเจน และสอดคล้องกับทางปฏิบัติ

- กำหนดให้ชัดเจนว่ากรณีที่ต้องทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อทรงให้พ้นจากตำแหน่งนั้น เฉพาะกรณีที่เป็น การพ้นจากตำแหน่งหนึ่งเพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่นเท่านั้น ส่วนการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ลาออก เกษียณอายุราชการ หรือเพราะความตาย ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ทั้งนี้ เพื่อลดพระราชภาระของพระมหากษัตริย์

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๓ เป็นดังนี้

“กำหนดให้ชัดเจนว่ากรณีที่ต้องทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่งนั้นจะกระทำเฉพาะกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่งหนึ่งเพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่นเท่านั้น ส่วนการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ลาออก เกษียณอายุราชการ หรือเพราะความตาย ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ทั้งนี้ เพื่อลดพระราชภาระของพระมหากษัตริย์”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๓ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๓ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดให้ชัดเจนและสอดคล้องกับทางปฏิบัติ

- กำหนดให้ชัดเจนว่ากรณีที่ต้องทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่งนั้นจะกระทำเฉพาะกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่งหนึ่งเพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่นเท่านั้น ส่วนการพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ลาออก เกษียณอายุราชการ หรือเพราะความตาย ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ทั้งนี้ เพื่อลดพระราชภาระของพระมหากษัตริย์”

มาตรา ๒๒๔**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๒๔ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้พิพากษาและตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ”

พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ถวายสัตย์ปฏิญาณตามวรรคหนึ่งต่อพระรัชทายาทหรือผู้แทนพระองค์ก็ได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้ผู้พิพากษาและตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ก่อนเข้ารับหน้าที่

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- เพิ่มหลักการใหม่ ในกรณีพระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระรัชทายาทหรือผู้แทนพระองค์ก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อลดพระราชภาระของพระมหากษัตริย์

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)**มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๔ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๔ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๒๕**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๒๕ คณะกรรมการซึ่งเป็นองค์กรบริหารงานบุคคลของผู้พิพากษาหรือตุลาการของศาลใดต้องประกอบด้วยประธานของศาลนั้นเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งจากผู้พิพากษาหรือตุลาการของศาลนั้นในแต่ละชั้นศาลในสัดส่วนที่เหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการและไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการซึ่งเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการของศาลนั้น เป็นกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งตามวาระหนึ่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เว้นแต่เป็นกรณีที่ไม่มีผู้พิพากษาหรือตุลาการในชั้นศาลนั้นซึ่งไม่เคยได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาก่อน ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งนั้นดำรงตำแหน่งได้อีกไม่เกินหนึ่งวาระ

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวาระหนึ่ง หรือมีแต่ไม่ครบจำนวน ถ้าคณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนเห็นว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องให้ความเห็นชอบ ให้คณะกรรมการดังกล่าวเป็นองค์ประกอบและองค์ประชุมพิจารณาเรื่องเร่งด่วนนั้นได้

บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรบริหารงานบุคคลของศาลหนึ่ง จะไปดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรบริหารงานบุคคลของศาลอื่นหรือกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารศาลใดในเวลาเดียวกันมิได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๕ คือ

- ปรับปรุงหลักการเดิม โดยนำความในมาตรา ๒๒๑ และมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติรวมกันเพื่อวางหลักประกันและเป็นหลักทั่วไป โดยไม่มีการแยกบทบัญญัติออกเป็นเรื่องของศาลยุติธรรมและศาลปกครองออกจากกันตามรูปแบบเดิม เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของศาลทั้งหลายมีมาตรฐานสอดคล้องกัน

เจตนารมณ์ของวาระหนึ่ง คือ

- กำหนดให้มีคณะกรรมการ ซึ่งเป็นองค์กรบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล

- แกไของค์ประกอบเพื่อวางหลักประกันความเป็นอิสระ โดยการมีส่วนร่วมของข้าราชการตุลาการแต่ละชั้นศาลในการเป็นผู้แทนในองค์กรบริหารงานบุคคล และกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมกันในแต่ละชั้นศาล ไม่ใช่คิดจากสัดส่วนของจำนวนตุลาการแต่ละชั้นศาล รวมถึงเพิ่มกระบวนการตรวจสอบการกระทำจากภายนอกองค์กรศาล โดยเพิ่มสัดส่วนผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเป็นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการซึ่งเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการของศาลนั้น

- กำหนดให้ชัดเจนว่าผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรบริหารงานบุคคลของศาลหนึ่งจะไปดำรงตำแหน่งในองค์กรบริหารงานบุคคลของอีกศาลหนึ่ง หรือกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารศาลใดในเวลาเดียวกันไม่ได้

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการตุลาการได้เพียงวาระเดียว เนื่องจากการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียวจะตัดโอกาสผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการ แต่ควรกำหนดห้ามในแต่ละชั้นศาล ซึ่งหลักการดังกล่าวแตกต่างกับรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาซึ่งไม่มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เบื้องต้นกล่าวว่า ประเด็นดังกล่าวควรพิจารณาทบทวนอีกครั้งในการพิจารณาคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๕ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๕ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๒๖

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๒๖ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลอื่นนอกจากศาลรัฐธรรมนูญและศาลทหาร มีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ในกรณีที่ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวยังไม่พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุที่เกษียณอายุราชการ ให้แต่งตั้งผู้นั้นให้ดำรงตำแหน่งอื่นตามท้องที่บริหารงานบุคคลของศาลนั้นกำหนด

ผู้พิพากษาหรือตุลาการของศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลอื่นนอกจากศาลทหาร ซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์แล้ว เป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่พ้นจากราชการเพราะเหตุดังกล่าว อาจรับราชการเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการอาวุโสต่อไปได้จนมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลอื่นนอกจากศาลรัฐธรรมนูญและศาลทหาร มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- ปรับปรุงหลักการเดิมตามมาตรา ๓๐๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขการเกษียณอายุของผู้พิพากษาหรือตุลาการ (ในตำแหน่งบริหาร) ไม่เกินหกสิบห้าปี แต่อาจสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อได้จนอายุ ๗๐ ปี ในฐานะผู้พิพากษาอาวุโส

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธานกรรมการ คนที่สาม ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม เสนอแก้ไขเจตนารมณ์วรรคสอง เป็นดังนี้ “ปรับปรุงหลักการเดิมตามมาตรา ๓๐๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขการเกษียณอายุของผู้พิพากษาหรือตุลาการ (ในตำแหน่งบริหาร) ไม่เกินหกสิบห้าปี แต่อาจปฏิบัติหน้าที่ต่อได้จนอายุ ๗๐ ปี ในฐานะผู้พิพากษาอาวุโส”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๖ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๖ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ และการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลอื่นนอกจากศาลรัฐธรรมนูญและศาลทหาร ให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- ปรับปรุงหลักการเดิมตามมาตรา ๓๐๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขการเกษียณอายุของผู้พิพากษาหรือตุลาการ (ในตำแหน่งบริหาร) ไม่เกินหกสิบห้าปี แต่อาจปฏิบัติหน้าที่ต่อได้จนอายุ ๗๐ ปี ในฐานะผู้พิพากษาอาวุโส”

มาตรา ๒๒๗**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลอื่นนอกจากศาลทหาร มีหน่วยธุรการของศาลที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลนั้น

การแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง การประเมินประสิทธิภาพ และการดำเนินการทางวินัย เลขาธิการสำนักงานศาล ต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์กรบริหารงานบุคคลของศาลนั้นตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำนักงานศาลมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- ปรับปรุงหลักการเดิม โดยนำความในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๒๒ และมาตรา ๒๒๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติรวมกัน

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- เปลี่ยนแปลงหลักการเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง การประเมินประสิทธิภาพ และการดำเนินการทางวินัยเลขาธิการสำนักงานศาล จากเดิมที่เลขาธิการจะต้องมาจากการเสนอของประธานศาลแต่ละศาล เป็นต้องได้รับความเห็นชอบขององค์กรบริหารงานบุคคลของศาลนั้นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีได้จำกัดว่าจะต้องมาจากการเสนอของประธานศาลแต่อย่างใด เพื่อเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เสนอแก้ไขเจตนารมณั้วรรคสอง เป็นดังนี้ “...จากเดิมที่เลขาธิการ จะต้องมาจากการเสนอของประธานศาลแต่ละศาล ให้เป็นการได้รับความเห็นชอบขององค์กรบริหารงาน บุคคลของศาลนั้น...” ซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๗ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณั้วรรคสองของร่างมาตรา ๒๒๗ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณั้วรรคสอง และการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณั้วรรคสองหนึ่ง คือ

“- ปรับปรุงหลักการเดิม โดยนำความในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๒๒ และมาตรา ๒๒๗ ของ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติรวมกัน”

เจตนารมณั้วรรคสอง คือ

“- เปลี่ยนแปลงหลักการเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง การประเมินประสิทธิภาพ และการดำเนินการทางวินัยเลขาธิการสำนักงานศาล จากเดิมที่เลขาธิการจะต้องมาจากการเสนอของ ประธานศาลแต่ละศาล ให้เป็นการได้รับความเห็นชอบขององค์กรบริหารงานบุคคลของศาลนั้นตามที่ กฎหมายบัญญัติ โดยมีได้จำกัดว่าจะต้องมาจากเสนอของประธานศาลแต่อย่างใด เพื่อเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น”

มาตรา ๒๒๘

มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๒๘ องค์กรอัยการมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการ และพนักงานอัยการ และกฎหมายอื่น

ในการสอบสวนคดีอาญาที่สำคัญ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสั่งชี้ขาดคดีเกี่ยวกับคำสั่งฟ้อง ไม่ฟ้อง ถอนฟ้อง อุทธรณ์ฎีกา ไม่อุทธรณ์ฎีกา หรือถอนอุทธรณ์ ฎีกา ของอัยการสูงสุดตามกฎหมาย ต้องแสดงเหตุผลประกอบการมีคำสั่ง และต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถ เข้าถึงได้โดยง่าย เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแต่งตั้ง การโยกย้าย การเลื่อนเงินเดือน และการเลื่อนตำแหน่ง วินัยและการลงโทษทางวินัย ของพนักงานอัยการ ต้องมีหลักประกันความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๖ ววรรคสอง มาใช้บังคับกับข้าราชการอัยการด้วยโดยอนุโลม

องค์กรบริหารงานบุคคลของข้าราชการอัยการต้องเป็นอิสระ ประกอบด้วยคณะกรรมการซึ่งมาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการอัยการและไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอัยการสูงสุด ผู้แทนของข้าราชการอัยการซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากข้าราชการอัยการแต่ละชั้นในสัดส่วนที่เหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการอัยการหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการอัยการทั้งหมด เป็นกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคเจ็ด ให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ข้าราชการอัยการต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ใดในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐในทำนองเดียวกัน หรือในห้างหุ้นส่วนบริษัท ไม่เป็นที่ปรึกษาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในลักษณะเดียวกัน ทั้งต้องไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ของพนักงานอัยการ

สำนักงานอัยการสูงสุดมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๕๕ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาที่สำคัญร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อสร้างหลักประกันด้านการอำนวยความสะดวกในกระบวนการสอบสวนให้แก่ประชาชน

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้คำสั่งชี้ขาดคดีเกี่ยวกับคำสั่งฟ้อง ไม่ฟ้อง ถอนฟ้อง อุทธรณ์ฎีกา ไม่อุทธรณ์ฎีกา หรือถอนอุทธรณ์ฎีกาของอัยการสูงสุดตามกฎหมายต้องแสดงเหตุผลประกอบการมีคำสั่ง และต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในฐานะที่เป็นองค์กรในกระบวนการยุติธรรม โดยความในวรรคนี้ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงคำสั่งดังกล่าวของอัยการทั่วไป

เจตนารมณ์ของวรรคหก คือ

- บัญญัติเรื่องการเกษียณอายุราชการของพนักงานอัยการไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับการเกษียณอายุราชการของศาล

เจตนารมณ์ของวรรคเจ็ด คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยกำหนดองค์ประกอบขององค์กรบริหารงานบุคคลของข้าราชการอัยการที่ต้องเป็นอิสระ

เจตนารมณ์ของวรรคเก้า คือ

- ปรับปรุงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยปรับปรุงข้อห้ามของข้าราชการอัยการให้มีความชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดเพิ่มเติมให้ข้าราชการอัยการต้องไม่เป็นที่ปรึกษาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในลักษณะเดียวกัน เพื่อสร้างหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการ

เจตนารมณ์ของวรรคสิบ คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๕๕ วรรคห้าของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประเด็นการพิจารณาร่างมาตรา ๒๒๘

กรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือเสนอแก้ไขความในวรรคเจ็ด เป็นดังนี้ “องค์กรบริหารงานบุคคลของข้าราชการอัยการต้องเป็นอิสระ ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งมาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการอัยการและไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง...” เนื่องจากผู้เคยเป็นข้าราชการอัยการแล้วพ้นจากตำแหน่ง เช่น รองอัยการสูงสุด เป็นต้น โดยผู้เคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานบุคคลจะเกิดประโยชน์ด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานอัยการสูงสุด

- ตั้งข้อสังเกตความในวรรคเก้า คำว่า “ปฏิบัติหน้าที่ใด” มีความหมายครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีใดบ้าง เนื่องจากหลักการของร่างมาตรา ๒๒๘ ไม่ต้องการให้ข้าราชการอัยการไปดำรงตำแหน่งบอร์ดบริหารในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐในทุกองค์กรเท่านั้น แต่ไม่ควรห้ามการทำหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการซึ่งเป็นตำแหน่งที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนโดยตำแหน่งดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรของรัฐ

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมาธิการ ในฐานะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเสนอให้เพิ่มหลักการในเรื่องเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของข้าราชการอัยการเช่นเดียวกับผู้พิพากษาหรือตุลาการตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๑๙ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

มติของคณะกรรมการมาธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมาธิการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๒๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒๘ องค์กรอัยการมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการ และพนักงานอัยการ และกฎหมายอื่น

ในการสอบสวนคดีอาญาที่สำคัญ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสั่งชี้ขาดคดีเกี่ยวกับคำสั่งฟ้อง ไม่ฟ้อง ถอนฟ้อง อุทธรณ์ฎีกา ไม่อุทธรณ์ฎีกา หรือถอนอุทธรณ์ฎีกา ของอัยการสูงสุดตามกฎหมาย ต้องแสดงเหตุผลประกอบการมีคำสั่ง และต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแต่งตั้ง การโยกย้าย การเลื่อนเงินเดือน และการเลื่อนตำแหน่ง วินัยและการลงโทษทางวินัย ของพนักงานอัยการ ต้องมีหลักประกันความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๖ วรรคสอง มาใช้บังคับกับข้าราชการอัยการด้วยโดยอนุโลม

องค์การบริหารงานบุคคลของข้าราชการอัยการต้องเป็นอิสระ ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งมาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการอัยการและไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อัยการสูงสุด ผู้แทนของข้าราชการอัยการซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากข้าราชการอัยการแต่ละชั้นในสัดส่วนที่เหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการอัยการหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการอัยการทั้งหมด เป็นกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคเจ็ด ให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๑๙ วรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้าราชการอัยการต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ใดในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐในทำนองเดียวกัน หรือในห้างหุ้นส่วนบริษัท ไม่เป็นที่ปรึกษาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในลักษณะเดียวกัน ทั้งต้องไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ของพนักงานอัยการ

สำนักงานอัยการสูงสุดมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

(๒) เห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๘ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

ส่วนที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญ

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๒

ศาลรัฐธรรมนูญ”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างโดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒๙

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๒๙ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาและได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสองคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จำนวนสามคน โดยต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชนอย่างน้อยหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญการบริหารภาครัฐหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรที่มีใช้ภาครัฐ จำนวนสองคน

หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ นำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขปรับปรุงวิธีการกำหนดจำนวนศาลรัฐธรรมนูญ จากเดิมที่กำหนดให้ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกแปดคน เป็นประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน เพื่อให้ตุลาการทุกคน

มีสถานะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก่อน หากมีกรณีที่มีตุลาการที่เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญและต้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็สามารถกลับมาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีกได้ โดยไม่ต้องมีปัญหาการตีความกฎหมาย

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๑) คือ

- ปรับสัดส่วนในส่วนของผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จากเดิม ๓ คน เหลือ ๒ คน เท่ากับสัดส่วนของตุลาการศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๒) คือ

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๓) คือ

- ปรับสัดส่วนในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จากเดิม ๒ คน เป็น ๓ คน โดยเพิ่มหลักการใหม่ให้ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชนอย่างน้อยหนึ่งคน

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๔) คือ

- เพิ่มหลักการใหม่เรื่องผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญการบริหารภาครัฐหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรที่มีใช้ภาครัฐ

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- รายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามจะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิधिพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในประเด็นเรื่องตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในสัดส่วนของผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีหนังสือเสนอความเห็นที่ องค์ประกอบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนับแต่มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากสัดส่วนของผู้พิพากษาในศาลฎีกาจำนวนหนึ่งในสามทั้งคณะมาโดยตลอด และที่ผ่านมามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาจำนวนสามคน แต่ในร่างมาตรา ๒๒๙ กำหนดให้มีจำนวนสองคน เหตุใดจึงลดสัดส่วนของผู้พิพากษาในศาลฎีกา โดยควรบันทึกเหตุผลดังกล่าวไว้ในเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๙ ด้วย

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการในฐานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นกล่าวว่า หลักการของร่างมาตรา ๒๒๙ ในการกำหนดสัดส่วนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีเหตุผลสองประการ คือ

ประการที่หนึ่ง เพื่อให้สัดส่วนของผู้พิพากษาในศาลฎีกาและตุลาการในศาลปกครองมีสัดส่วนที่เท่ากัน

ประการที่สอง เพิ่มสัดส่วนผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ จากเดิม ๒ คน เป็น ๓ คน โดยเพิ่มหลักการใหม่ให้ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชนอย่างน้อยหนึ่งคน เนื่องจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเน้นการวินิจฉัยทางกฎหมายมหาชน

จากเหตุผลทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญมีความเข้มแข็งในทางทฤษฎีรัฐธรรมนูญมากขึ้น โดยเหตุผลทั้งสองประการปรากฏใน (๑) กรณีปรับสัดส่วนในส่วนของผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จากเดิม ๓ คน เหลือ ๒ คน เท่ากับสัดส่วนของตุลาการศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด และ (๓) กรณีปรับสัดส่วนในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ จากเดิม ๒ คน เป็น ๓ คน โดยเพิ่มหลักการใหม่ให้ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชนอย่างน้อยหนึ่งคน

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๒๙ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๒๙ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขปรับปรุงวิธีการกำหนดองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ จากเดิมที่กำหนดให้ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกแปดคน เป็นประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน เพื่อให้ตุลาการทุกคนมีสถานะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก่อน หากมีกรณีที่มีตุลาการที่เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญและต้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็สามารถกลับมาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีกได้ โดยไม่ต้องมีปัญหาการตีความกฎหมาย”

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๑) คือ

“- ปรับสัดส่วนในส่วนของผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จากเดิม ๓ คน เหลือ ๒ คน เท่ากับสัดส่วนของตุลาการศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด”

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๒) คือ

“- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๓) คือ

“- ปรับสัดส่วนในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ จากเดิม ๒ คน เป็น ๓ คน โดยเพิ่มหลักการใหม่ให้ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชนอย่างน้อยหนึ่งคน”

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๔) คือ

“- เพิ่มหลักการใหม่เรื่องผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญการบริหารภาครัฐหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรที่มีใช้ภาครัฐ”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- รายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามจะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

“- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

“- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๔ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

มาตรา ๒๓๐

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๐ ให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๒๙ (๓) และ (๔) คณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสองคน และเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสองคน

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาล หนึ่งคน และเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายค้านหนึ่งคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งเลือกโดยคณบดีคณะนิติศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งเลือกโดยคณบดีคณะรัฐศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคน ซึ่งเลือกโดยสมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติ

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นผู้ซึ่งเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการหรือคณบดี

กรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง จะเข้ารับการสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มิได้ และให้กรรมการดังกล่าวประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหา

ในกรณีที่ไม้อาจสรรหากรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้ครบตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด หากกรรมการสรรหาที่สรรหามาได้นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน

กรรมการทั้งหมด และมีกรรมการที่มาจากประเภทต่างๆ ไม่น้อยกว่าสี่ประเภท ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ แต่หากสรรหากรรมการสรรหาได้น้อยกว่านั้น ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน และให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน เป็นกรรมการสรรหา และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวเลือกผู้ทรงคุณวุฒิหนึ่งคนเพื่อเป็นประธานกรรมการสรรหา และให้บุคคลดังกล่าวเป็นคณะกรรมการสรรหาแทน”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เปลี่ยนแปลงตำแหน่งของบุคคลผู้ซึ่งจะเป็นคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากเดิมที่มาตรา ๒๐๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กำหนดใน (๑) ถึง (๕) ในมาตรานี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๑) คือ

- กำหนดที่มาของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มาจากการเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ๒ คน และเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ๒ คน เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถในทางกฎหมาย

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๒) คือ

- กำหนดที่มาของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มาจากการเลือกกันเองโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาล ๑ คน และเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายค้าน ๑ คน เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนของฝ่ายนิติบัญญัติทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๓) คือ

- กำหนดที่มาของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มาจากการเลือกโดยคณบดีคณะนิติศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนของฝ่ายวิชาการ

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๔) คือ

- กำหนดที่มาของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มาจากการเลือกโดยคณบดีคณะรัฐศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนของฝ่ายวิชาการ

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง (๕) คือ

- กำหนดที่มาของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มาจากการเลือกโดยสมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสรรหา และให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีจริยธรรมได้เข้ามาเป็นกรรมการ

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นผู้ซึ่งเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการหรือคณบดี เนื่องจากต้องการให้ศาลยุติธรรมดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางและโปร่งใส โดยไม่ถูกนำมาเกี่ยวโยงกับเรื่องการเมือง”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการ

กรรมการสิทธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- ตั้งข้อสังเกต รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ กำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แต่ในร่างมาตรา ๒๓๐ กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสองคนเป็นกรรมการสรรหามีเหตุผลอย่างไร เนื่องจากการกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการสรรหาแทนประธานศาลฎีกา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้ความสามารถและความเป็นกลางเทียบเท่าประธานศาลหรือไม่

- สำนักงานศาลยุติธรรมได้มีหนังสือใจความว่า ประธานศาลฎีกาไม่มีความประสงค์เป็นกรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง เพื่อป้องกันมิให้มีส่วนเกี่ยวข้องที่อาจกระทบต่อการทำหน้าที่ที่ต้องมีความเป็นกลางหลักการของร่างมาตรา ๒๓๐ จึงออกแบบให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นกรรมการสรรหาแทน

- กรณีกรรมการสรรหาตามร่างมาตรา ๒๓๐ ที่มีได้กำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นกรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง แต่หลักการกำหนดกรรมการสรรหาหลักการให้มีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากการเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ของตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งเป็นผู้แทนขององค์กรศาลเพื่อทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหา

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการสิทธิการ ในฐานะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นกล่าวว่า หลักการสำคัญของร่างมาตรา ๒๓๐ บัญญัติเพื่อปกป้ององค์กรตุลาการให้มุ่งเน้นการทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นหลัก

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๐ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๐ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๓๑

มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๑ ให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการสรรหาผู้ซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๒๙ (๓) และ (๔) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุที่ทำให้ต้องมีการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วให้เสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกนั้นพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา มติในการคัดเลือกดังกล่าวต้องลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่กรรมการในตำแหน่งใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการคัดเลือกตามวรรคหนึ่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ การลงมติให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใด ให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๖ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๖ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่กำหนดให้ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใด ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งรายชื่อทั้งหมดนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการสรรหาใหม่ เป็นว่าหากวุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใด ให้ส่งเฉพาะรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการสรรหาใหม่ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการสรรหาใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน เพื่อให้การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คำว่า “รายชื่อ” แปลว่า “ชื่อมากกว่าหนึ่งคน” ดังนั้น ถ้าใช้คำว่า “ชื่อ” จะหมายความรวมถึงทั้งหมด ถ้าพิจารณาคนเดียวไม่เรียกรายชื่อ ควรปรับแก้ไขในร่างมาตรา ๒๓๑ และในเจตนารมณ์เพื่อให้สอดคล้องกัน

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขร่างมาตรา ๒๓๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓๑ ให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการสรรหาผู้ซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๒๙ (๓) และ (๔) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุที่ทำให้ต้องมีการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วให้เสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือก

นั้นพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา มติในการคัดเลือกดังกล่าวต้องลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่กรรมการในตำแหน่งใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการคัดเลือกตามวรรคหนึ่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ การลงมติให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใด ให้ส่งรายชื่อที่กลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว”

(๒) แกไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๑ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๖ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๖ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่มีการปรับเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่กำหนดให้ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในชื่อใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งชื่อทั้งหมดนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการสรรหาใหม่ เป็นว่าหากวุฒิสภาไม่เห็นชอบในชื่อใด ให้ส่งเฉพาะชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการสรรหาใหม่ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการสรรหาใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน เพื่อให้การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างรวดเร็ว”

มาตรา ๒๓๒

มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๒ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญมาครบสามปีแล้ว พ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไป แล้วให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญแทน

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามกฎหมาย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกฐานะรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๘ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อให้วาระในการดำรงตำแหน่งและการดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียวถือเป็นหลักประกันในความเป็นอิสระของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและเกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญมาครบสามปีแล้ว พ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวาระคราวละสามปีเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับจากภาคประชาชนและสังคมอย่างแท้จริง และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการหมุนเวียนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความตั้งใจปฏิบัติงานและพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้า

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๐๘ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กรณีประธานศาลรัฐธรรมนูญได้พ้นตำแหน่งแล้ว ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไป และถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญได้เพียงวาระเดียว

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่าความในวรรคหนึ่งใช้คำว่า “ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปี...” แต่ในวรรคสองใช้คำว่า “ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญมาครบสามปี...” ไม่ชัดเจน อาจเกิดปัญหาการตีความได้ว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งเก้าปี

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการยกฐานะบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นกล่าวว่า ในร่างมาตรา ๒๒๙ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน ซึ่งเขียนแตกต่างจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ดังนั้น วรรคแรกกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเป็น ดังนี้

“ประชาชนตบตีรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขร่างมาตรา ๒๓๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓๒ ประชาชนตบตีรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญมาครบสามปีแล้ว พ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไป แล้วให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญแทน

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามกฎหมาย”

(๒) เห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๒ ที่คณะอนุกรรมการบัณฑิตกเจตนาธรรมรัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

มาตรา ๒๓๓

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๓ คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และการกระทำอันเป็นการต้องห้ามในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มาก่อน เข้ารับการสรรหา และการพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบัณฑิตกเจตนาธรรมรัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และการกระทำอันเป็นการต้องห้ามในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักการของร่างมาตรา ๒๓๓ ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มาก่อน เข้ารับการสรรหา ซึ่งหลักการดังกล่าวกำหนดไว้ในองค์กรใช้อำนาจรัฐทุกองค์กร เพื่อป้องกันการลาออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งเพื่อไปลงสรรหาในองค์กรอื่น

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ เป็นดังนี้ “- เพิ่มหลักการใหม่โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องมีข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้เคยดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มาก่อน เข้ารับการสรรหา” เนื่องจากได้ปรับปรุงหลักการใหม่ที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มีความประสงค์ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมาก่อน เข้ารับการสรรหา

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๓ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๓ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ และการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

“- คงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และการกระทำอันเป็นการต้องห้ามในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

- เพิ่มหลักการใหม่โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องมีข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้เคยดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมาก่อน เข้ารับการสรรหา”

มาตรา ๒๓๔

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้การพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่งและวรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- แนวคิดมาตรานี้เป็นการควบคุมแบบรูปธรรม (*control in concreto*) เป็นการใช้กฎหมายบังคับแก่ข้อเท็จจริงคดี โดยกำหนดว่าถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ บังคับให้ศาลต้องส่งความเห็นเช่นนั้นเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย โดยไม่ได้ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจไม่ส่ง แต่ได้ให้ดุลพินิจแก่ศาลรัฐธรรมนูญในการไม่รับไว้พิจารณาตามวรรคสอง ถ้าศาลเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ทั้งนี้ มีเจตนารมณ์ไม่ต้องการให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่ากฎหมายที่จะใช้บังคับกับข้อเท็จจริงใดในคดีขัดหรือแย้งบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักการของร่างมาตรา ๒๓๔ ที่ต้องบัญญัติขึ้น เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาหลายคดีกรณีมีปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับผู้พิพากษาหรือตุลาการไม่ส่งความเห็นเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยทำให้ประชาชนถูกระทบสิทธิ

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๔ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๔ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๓๕

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๕ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้แต่ต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีอื่นได้แล้ว

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๕ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๓๖

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือคณะกรรมการสรรหาองค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานรัฐสภานายกรัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร หรือองค์กรนั้น เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๖ คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า เรื่องที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต้องมีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนเรื่องความขัดแย้งประการอื่น รวมทั้งเรื่องหรือประการอื่นไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

- เพิ่มคำว่า “ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อให้มีจุดเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยกับศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะทำให้ฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

- ความในมาตรานี้เป็นการสร้างดุลยภาพตามแนวทางตุลาการภิวัตน์ (judicialization of politics) เพื่อให้ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ไปยุติที่องค์กรศาลทั้งหมด และเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ ที่กำหนดให้มืองค์กรที่ชี้ขาดในเรื่องดังกล่าว

- คำว่า “องค์กรนั้น” หมายถึง สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีศาล เสนอเรื่องตามมาตรา ๒๓๖ ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตัวบุคคลกับองค์กรมิใช่คนเดียวกัน เมื่อสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือรัฐสภา มีมติให้ส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ประธานแห่งสภานั้นต้องส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประเด็นการพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๖

ประธานกรรมการเสนอให้แก้ไขเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๖ จาก “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๔” เป็น “เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๑๔”

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอให้แก้ไขจาก “เรื่องที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต้องมีความขัดแย้งเกี่ยวกับ” เป็น “เรื่องที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต้องมีปัญหาเกี่ยวกับ” และแก้ไข จาก “ส่วนเรื่องความขัดแย้งประการอื่น” เป็น “ส่วนเรื่องปัญหาประการอื่น”

- ไม่เห็นด้วยกับเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๖ ความว่า “การสร้างดุลยภาพตามแนวทางตุลาการภิวัตน์ (judicialization of politics)” เพราะจะทำให้เกิดเป็นประเด็นปัญหาได้

- หากใช้แนวทางตุลาการภิวัตน์ (judicialization of politics) ไม่เหมาะสมจะทำให้กลายเป็นการปกครองโดยศาล (juristocracy)

- สามารถตัดเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๖ ความว่า “การสร้างดุลยภาพตามแนวทางตุลาการภิวัตน์ (judicialization of politics)” เพื่อไม่ให้เกิดเป็นประเด็นปัญหาตามมา โดยให้แก้ไขความในร่างมาตรา ๒๓๖ เป็น “ความในมาตรานี้เพื่อให้ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ไปยุติที่องค์กรศาล”

- เสนอให้แก้ไขจาก “ตัวบุคคลกับองค์กรมิใช่คนเดียวกัน” เป็น “ตัวบุคคลกับองค์กรมิใช่สิ่งเดียวกัน”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๖ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๓๖

“- เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า เรื่องที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต้องมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนเรื่องปัญหาประการอื่น รวมทั้งเรื่องหรือประการอื่นไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

- เพิ่มคำว่า “ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อให้มีจุดเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยกับศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะทำให้ฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

- ความในมาตรานี้เพื่อให้ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ไปยุติที่องค์กรศาล

- คำว่า “องค์กรนั้น” หมายถึง สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีใช้ศาล เสนอเรื่องตามมาตรานี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตัวบุคคลกับองค์กรมิใช่สิ่งเดียวกัน เมื่อสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือรัฐสภา มีมติให้ส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ประธานแห่งสภานั้นต้องส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๒๓๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๗ องค์กรของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าห้าคน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยในส่วนของตนพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ และให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้นำความที่กำหนดให้ตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัว และการให้ประกาศคำวินิจฉัยและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา มาแยกกำหนดไว้ให้ชัดเจนเป็นวรรคใหม่

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๖ วรรคท้าย ประกอบมาตรา ๒๑๑ วรรคท้าย ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๗ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

ส่วนที่ ๓ ศาลยุติธรรม

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๓ ศาลยุติธรรม”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๘ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๘ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบ
สรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๓๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๓๘ ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มี
บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายอื่น”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๓๘ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบ
สรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๔๐

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๐ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะ
ผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษา
อาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนเก้าคน ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาล
ฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ และให้เลือกเป็นรายคดี

อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การอุทธรณ์คำพิพากษา
และวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และใน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคสี่ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคห้าของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มถ้อยคำว่า “การอุทธรณ์คำพิพากษา” เพื่อให้การอุทธรณ์คำพิพากษาคืออาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ โดยข้อจำกัดในการอุทธรณ์จะเหมือนกับคดีความทั่วไป

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการ

ประเด็นการพิจารณาเจตนารมณ์ของวรรคสอง

กรรมการสิทธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- ในเรื่องนี้มีกรรมการสิทธิการเสียงข้างมากไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และศาลยุติธรรม ที่เสนอให้การพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองควรจะเริ่มต้นที่ชั้นอุทธรณ์ ซึ่งตนเห็นควรใช้ข้อความในหนังสือของศาลยุติธรรม โดยเพิ่มความในเจตนารมณ์ของวรรคสองเป็น “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคห้าของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มถ้อยคำว่า “การอุทธรณ์คำพิพากษา” เพื่อให้การอุทธรณ์คำพิพากษาคืออาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปสู่ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ โดยสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา โดยไม่มีข้อจำกัดว่าต้องเป็นพยานหลักฐานใหม่ ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ”

- ควรเพิ่มความในเจตนารมณ์ของวรรคสองเป็น “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคห้าของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มถ้อยคำว่า “การอุทธรณ์คำพิพากษา” เพื่อให้การอุทธรณ์คำพิพากษาคืออาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปสู่ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ โดยข้อจำกัดในการอุทธรณ์จะเหมือนกับคดีความทั่วไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประธานกรรมการสิทธิการกล่าวว่า ข้อความในหนังสือของศาลยุติธรรมได้รวมอยู่ในเจตนารมณ์ของวรรคสองความว่า “โดยข้อจำกัดในการอุทธรณ์จะเหมือนกับคดีความทั่วไป” แล้ว เพราะคดีความทั่วไปสามารถอุทธรณ์ได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๐ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคสี่ของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคห้าของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มถ้อยคำว่า “การอุทธรณ์คำพิพากษา” เพื่อให้การอุทธรณ์คำพิพากษาคืออำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ โดยข้อจำกัดในการอุทธรณ์จะเหมือนกับคดีความทั่วไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

มาตรา ๒๔๑

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๑ ให้ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค และศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ มีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีดังต่อไปนี้

(๑) คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้อยู่ในอำนาจของศาลอุทธรณ์ และคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่ของศาลใดให้อยู่ในอำนาจของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคนั้น แล้วแต่กรณี

(๒) คดีเกี่ยวกับการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นบัญชีดังกล่าวด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคมีอำนาจพิจารณาพิพากษา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) คดีชำนัญพิเศษให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

วิธีพิจารณาและการพิพากษาคดีตาม (๑) และ (๒) ให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด โดยต้องใช้ระบบไต่สวน และเป็นไปโดยรวดเร็ว”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่โดยให้มีศาลชำนัญพิเศษในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค เพื่อส่งเสริมให้ผู้พิพากษามีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ หรือศาลแรงงาน เป็นต้น

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๑) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ วรรคสามของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐ โดยแยกออกเป็นสองระดับกรณีที่เป็น การเลือกตั้งระดับชาติอยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกา กรณีที่เป็น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๒) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ คดีเกี่ยวกับการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดให้คดีลักษณะดังกล่าวให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๓) คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อเปิดช่องให้เป็นอำนาจของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่น

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการ

ประเด็นการพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๑)

ประธานกรรมการสิทธิการเสนอให้แก้ไขจาก “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ ” เป็น “เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๑๙”

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ ขอแก้ไขจาก “กรณีที่เป็นกรรณการเลือกตั้งระดับชาติอยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกา กรณีที่เป็นกรรณการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์” เป็น “กรณีที่เป็นกรรณการเลือกตั้งระดับชาติอยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกาเปลี่ยนเป็นศาลอุทธรณ์ กรณีที่เป็นกรรณการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาค”

ประเด็นการพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๒)

ประธานกรรมการสิทธิการเสนอให้แก้ไขจาก “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๓” เป็น “เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๖๓”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๑ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่โดยให้มีศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค เพื่อส่งเสริมให้ผู้พิพากษามีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศหรือศาลแรงงาน เป็นต้น”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๑) คือ

“- เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๑๙ วรรคสามของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐ โดยแยกออกเป็นสองระดับ กรณีที่เป็นการเลือกตั้งระดับชาติเดิมอยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกาเปลี่ยนเป็นศาลอุทธรณ์ กรณีที่เป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาค”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๒) คือ

“- เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๖๓ ของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐ คดีเกี่ยวกับการจูงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดให้คดีลักษณะดังกล่าวให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ (๓) คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อเปิดช่องให้เป็นอำนาจของศาลชำนาญพิเศษอื่น”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๑ วรรคสอง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐”

ส่วนที่ ๔ ศาลปกครอง

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๔

ศาลปกครอง”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๒

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๒ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง รวมทั้งคดีอันเนื่องมาจากการบริหารและการบริหารงานบุคคลขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเรื่องที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

อำนาจศาลปกครองตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ นั้น

ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และจะมีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ด้วยก็ได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ปรับปรุงการเขียนบทบัญญัติใหม่ เพื่อให้คงความสำคัญกับการใช้อำนาจขององค์กรมากกว่ารูปแบบองค์กร ดังนั้น ถ้าใช้อำนาจทางปกครอง หรือดำเนินกิจการทางปกครองถือว่าเป็นองค์กรที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองทั้งสิ้น

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่มีการบัญญัติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าอำนาจศาลปกครองไม่รวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้น ซึ่งเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๒ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๔๓

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๓ ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารราชการแผ่นดิน อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้ การแต่งตั้งให้บุคคลดังกล่าวเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้แต่งตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติและได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูล

การคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองบัญญัติ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองและได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูล ในการนี้ ให้แต่งตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๒๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยลดสัดส่วนการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจากเดิมจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด เพื่อแก้ไขปัญหาการพิจารณาตัดสินคดีความที่มีความล่าช้าเนื่องจากจำนวนตุลาการศาลปกครองสูงสุดไม่ครบเต็มจำนวนดังกล่าว

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมการเสนอแก้ไขจาก “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๒๔ วรรคสอง” เป็น “เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๒๔ วรรคสอง”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๓ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๓ คือ

“- เปลี่ยนหลักการตามมาตรา ๒๒๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยลดสัดส่วนการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจากเดิมจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด เพื่อแก้ไขปัญหาการพิจารณาตัดสินคดีความที่มีความล่าช้าเนื่องจากจำนวนตุลาการศาลปกครองสูงสุดไม่ครบเต็มจำนวนดังกล่าว”

มาตรา ๒๔๔

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๔ ให้มีแผนกคดีวินัยการคลังและการงบประมาณในศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุด

องค์คณะ อำนาจหน้าที่ การฟ้องคดีและวิธีพิจารณาของศาลแผนกคดีวินัยการคลังและการงบประมาณ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้มีแผนกคดีวินัยทางการเงินและการคลังในศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุด เนื่องจากข้อขัดแย้งที่นำไปสู่เรื่องวินัยการเงินและการคลังจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหรือการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมือง ซึ่งเป็นกิจกรรมทางการปกครองเป็น

ส่วนใหญ่ และการพิจารณาคดีในลักษณะนี้จะเป็นการไต่สวน ซึ่งศาลปกครองมีความชำนาญในการไต่สวน จึงมีความเหมาะสมในการพิจารณาคดี

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกเว้นรัฐธรรมนูญขอแก้ไขความจาก “เพื่อให้มีแผนกคดีวินัยทางการเงินและการคลังในศาลปกครองกลาง” เป็น “เพื่อให้มีแผนกคดีวินัยการคลังและการงบประมาณในศาลปกครองกลาง” และแก้ไขความจาก “ข้อขัดแย้งที่นำไปสู่เรื่องวินัยการเงินและการคลัง” เป็น “ข้อขัดแย้งที่นำไปสู่เรื่องวินัยการคลังและการงบประมาณ”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๔ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกเว้นรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๔ คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้มีแผนกคดีวินัยการคลังและการงบประมาณในศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุด เนื่องจากข้อขัดแย้งที่นำไปสู่เรื่องวินัยการคลังและการงบประมาณจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหรือการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมือง ซึ่งเป็นกิจกรรมทางการปกครองเป็นส่วนใหญ่ และการพิจารณาคดีในลักษณะนี้จะเป็นการไต่สวน ซึ่งศาลปกครองมีความชำนาญในการไต่สวนจึงมีความเหมาะสมในการพิจารณาคดี”

ส่วนที่ ๕ ศาลทหาร

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๕

ศาลทหาร”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๕

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๕ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารและคดีอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๒๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๕ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

“หมวด ๒

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๖

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๖ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต และปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ รวมทั้งต้องกระทำโดยกระบวนการที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๖ คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่

- บัญญัติหลักการทั่วไปในการตรวจสอบการใช้อำนาจ ส่วนลักษณะและวิธีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของแต่ละองค์กรที่มีความแตกต่างกัน อาจมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายลูกของแต่ละองค์กร

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๖ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๔๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๗ ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของตน พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือองค์กรตรวจสอบอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(๔) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๕) สมาชิกวุฒิสภา

(๖) ข้าราชการการเมืองอื่นและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น

(๗) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๘) เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

เอกสารที่ต้องยื่นตามวรรคหนึ่ง ต้องประกอบด้วยบัญชีที่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องของคู่สมรสและบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่งได้มอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของตน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นจะเปิดเผยได้ต่อเมื่อการเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาล ผู้มีส่วนได้เสีย หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบัณฑิตกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ วรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมโดยนำความในมาตรา ๒๕๙ และมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติรวมกัน โดยเพิ่มตำแหน่งของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้มีความครอบคลุม

- เมื่อบุคคลใดเข้ามาใช้อำนาจรัฐหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐจะต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้
เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๓) คือ

- เพิ่มหลักการใหม่ เนื่องจากกรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีหน้าที่ตรวจสอบผู้อื่น จึงควรมีหน้าที่เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชน เช่นกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส และเป็นตัวอย่างที่ดีทางการเมือง

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๖) คือ

- เพิ่มคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” เพื่อให้ครอบคลุมตำแหน่งต่าง ๆ ที่ควรยื่นบัญชีรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน

- ข้าราชการการเมืองเป็นตำแหน่งตามที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนด ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารประเทศ ไม่ว่าจะในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น เช่น ผู้ช่วยรัฐมนตรี เป็นต้น

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๗) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๑ วรรคหนึ่ง โดยเพิ่มเติมให้กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีหน้าที่เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชนด้วย

- เป็นการกำหนดตัวบุคคลไว้ชัดเจนว่า บุคคลใดจะต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะโดยไม่มีเงื่อนไข และบุคคลจะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินภายใต้เงื่อนไข กล่าวคือ ต้องเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และจะต้องเป็นกรณีที่ได้รับการร้องขอ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประเด็นการพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๖)

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภ่าจะรวมความอยู่ในร่างมาตรา ๒๔๗ (๖) หรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นควรระบุไว้ในเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๖) ด้วยหรือไม่

- ตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรจะรวมความอยู่ในร่างมาตรา ๒๔๗ (๔) และตำแหน่งประธานวุฒิสภ่าจะรวมความอยู่ในร่างมาตรา ๒๔๗ (๕)

ประธานกรรมการกิจการกล่าวว่ ร่างมาตรา ๒๔๗ (๖) หมายรวมถึงผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ประเด็นการพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

ประธานกรรมการเสนอให้ย้ายเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ วรรคสอง มาไว้เป็นเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ วรรคสาม เพื่อให้สอดคล้องกัน

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๗ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ วรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมโดยนำความในมาตรา ๒๕๙ และมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติรวมกัน โดยเพิ่มตำแหน่งของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้มีความครอบคลุม

- เมื่อบุคคลใดเข้ามาใช้อำนาจรัฐหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐจะต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๓) คือ

“- เพิ่มหลักการใหม่ เนื่องจากกรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีหน้าที่ตรวจสอบผู้อื่น จึงควรมีหน้าที่เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชนเช่นกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส และเป็นตัวอย่างที่ดีทางการเมือง”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๖) คือ

“- เพิ่มคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” เพื่อให้ครอบคลุมตำแหน่งต่าง ๆ ที่ควรยื่นบัญชีรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน

- ข้าราชการการเมืองเป็นตำแหน่งตามที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนด ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารประเทศ ไม่ว่าจะในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น เช่น ผู้ช่วยรัฐมนตรี เป็นต้น”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ (๗) คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๗ วรรคสาม คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๑ วรรคหนึ่ง โดยเพิ่มเติมให้กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีหน้าที่เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชนด้วย

- เป็นการกำหนดตัวบุคคลไว้ชัดเจนว่า บุคคลใดจะต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะโดยไม่มีเงื่อนไข และบุคคลจะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินภายใต้เงื่อนไข กล่าวคือ ต้องเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และจะต้องเป็นกรณีที่ได้รับการร้องขอ”

ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๒

การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า นำหลักมาจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ – มาตรา ๒๖๙ โดยเพิ่มบทบัญญัติที่เป็นหลักเกณฑ์ใหม่ไว้ เพื่อให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลในทางปฏิบัติมากขึ้น

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๔๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๘ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องไม่ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ไม่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมายหรือกฎซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อกิจการที่ตน คู่สมรส บุตร หรือบิดามารดา มีส่วนได้เสียอยู่

(๒) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น มาประกอบการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น

(๓) ไม่ใช่เวลาราชการหรือของหน่วยงาน เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือข้อมูลภายในของทางราชการหรือหน่วยงาน ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกฎ

(๔) ไม่กระทำการใด ดำรงตำแหน่งใด หรือปฏิบัติการใด ในฐานะส่วนตัว ที่ก่อให้เกิดความเคลือบแคลงว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ หรือเป็นที่เสื่อมเสียแก่ตำแหน่งหน้าที่”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกเว้นรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยเป็นบทบัญญัติทั่วไปที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๘ (๑) คือ

- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมายที่ต้องเห็นประจักษ์ว่าเอื้อประโยชน์ต่อกิจการที่ตนเองมีส่วนได้เสียอยู่ อันเป็นเรื่องที่ต้องมีส่วนได้เสียที่เห็นได้อย่างชัดเจน

- คำว่า “นโยบาย” มีความหมายที่กว้างและครอบคลุมถึงโครงการ กิจกรรม หรือแผนด้วย ซึ่งนโยบายอาจก่อให้เกิดโครงการต่าง ๆ ได้มากมาย

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๘ (๒) คือ

- คำว่า “ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น” หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ต้องใช้ดุลพินิจในการดำเนินการในตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ก่อให้เกิดคุณหรือโทษแก่บุคคลอื่น

- หากมีความชัดเจนว่าเป็นการใช้ดุลพินิจที่ต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น การตั้งเลขาส่วนตัว กรณีดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชามาตรา

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๘ (๓) คือ

- คำว่า “ประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือผู้อื่น” ต้องตีความในภาพรวมว่าต้องไม่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม การทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจึงไม่ผิดตามมาตรานี้

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๔๒ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกเว้นรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๔๙

มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๔๙ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๓) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาด หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

(๕) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ วรรคเจ็ด

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ให้นำความใน (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และบุคคลอื่นซึ่งดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมโดยนำความในมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติรวมกัน โดยกลับหลักการบัญญัติใหม่ โดยห้ามฝ่ายบริหารเป็นหลักเพราะเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหาร ในส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาให้นำความในมาตรานี้มาใช้โดยอนุโลม

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ (๑) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ (๒) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ (๓) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ (๔) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ (๕) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๔๙ วรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประเด็นการพิจารณาร่างมาตรา ๒๔๙ (๕)

มีกรรมาธิการเสนอให้แก้ไขร่างมาตรา ๒๔๙ (๕) จาก “ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ วรรคเจ็ด” เป็น “ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ วรรคหก” เพื่อให้เกิดความถูกต้องและสอดคล้องกับความในมาตรา ๔๘

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๔๙ เป็น ดังนี้

“มาตรา ๒๔๙ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๓) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาด หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

(๕) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ วรรคสี่หก

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับหรือดำรงตำแหน่งกรรมาธิการของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ให้นำความใน (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และบุคคลอื่นซึ่งดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้กระทำการตามมาตรา นี้ด้วย”

(๒) เห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๕๐

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๕๐ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต่อไป ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคหนึ่ง มิได้

บทบัญญัติมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย รวมทั้งผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้มอบหมายให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นแทนตนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ด้วย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- ความว่า “ไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน” หมายความว่า หากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีหุ้นอยู่ก่อนต้องทำการโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (blind trust) โดยนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะบริหารจัดการเองไม่ได้

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๙ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประเด็นการพิจารณาเจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขความจาก “ตีความได้ว่า” เป็น “หมายความว่า”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) ให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- ความว่า “ไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน” หมายความว่า หากนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีหุ้นอยู่ก่อนต้องทำการโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (blind trust) โดยนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรีจะบริหารจัดการเองไม่ได้”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๙ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

มาตรา ๒๕๑ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๕๑ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) การบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) การให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากตำแหน่ง

(๔) การแต่งตั้งและการให้กรรมการรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐพ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องป้องกันหรือกักกันดูแลไม่ให้คู่สมรสและบุตรของตน รวมทั้งบุคคลใดในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเองสังกัดอยู่ กระทำการดังกล่าวด้วย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิม โดยนำความในมาตรา ๒๖๖ และมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติรวมกัน

- ความในมาตรานี้ไม่ห้ามถึงกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภานำความเดือดร้อนของประชาชนที่รับเรื่องร้องเรียนไว้ แล้วนำมาแจ้งให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป เพราะไม่ถือว่าเป็นการก้าวท้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมาตรานี้จะห้ามเฉพาะกรณีการกำหนดวิธีดำเนินการหรืองบประมาณแก่หน่วยราชการให้ดำเนินการใดเป็นการเฉพาะ

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๕๑ (๑) - (๓) คือ

- ความใน (๑) - (๓) ของมาตรานี้ เป็นการคงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๖ (๑) - (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเปลี่ยนถ้อยคำจากเดิมใช้คำว่า “พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น” เป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ”

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๕๑ (๔) คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความหมายที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพราะอาจมีการแทรกแซงผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๕๑ วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักการใหม่ในวรรคสองตอนท้ายว่า “และต้องป้องกันหรือกำกับดูแลไม่ให้คู่สมรสและบุตรของตน รวมทั้งบุคคลใดในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเองสังกัดอยู่ กระทำการดังกล่าวด้วย” เพื่อให้ฝ่ายการเมืองได้ป้องกันในเรื่องดังกล่าวด้วย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๒๕๑ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะกรรมการวินิจฉัยการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๕๒

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๕๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวต้องไม่กระทำการตามมาตรา ๒๔๙ (๒) (๓) (๔) และ (๕) และมาตรา ๒๕๑

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานำบทบัญญัติที่บังคับใช้แก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- เปลี่ยนจากความว่า “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน” เป็น “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติ” เพื่อยกเว้นเฉพาะราชการของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น ไม่รวมการบริหารราชการแผ่นดิน

- คำว่า “กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการฝ่ายนิติบัญญัติ” เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในการบริหารราชการแผ่นดินไม่ได้ แต่ถ้าตั้งเป็นกรรมการในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติสามารถกระทำได้ อันเป็นการบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้เสนอให้ปรับปรุงถ้อยคำในเจตนารมณ์วรรคหนึ่งเพื่อให้เกิดความเหมาะสมจากเดิม “กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานำบทบัญญัติที่บังคับใช้แก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย” เป็น “กำหนดให้นำบทบัญญัติที่บังคับใช้แก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมาใช้บังคับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม” และเสนอให้เพิ่มเติมคำว่า “ในฝ่ายบริหาร” ในส่วนท้ายของเจตนารมณ์วรรคสอง เป็นดังนี้ “เปลี่ยนจากความว่า “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน” เป็น “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติ” เพื่อยกเว้นเฉพาะราชการของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น ไม่รวมการบริหารราชการแผ่นดินในฝ่ายบริหาร”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงร่างมาตรา ๒๕๒ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- กำหนดให้นำบทบัญญัติที่บังคับใช้แก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมาใช้บังคับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม”

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

“- ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- เปลี่ยนจากความว่า “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน” เป็น “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติ” เพื่อยกเว้นเฉพาะราชการของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น ไม่รวมการบริหารราชการแผ่นดินในฝ่ายบริหาร

- คำว่า “กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการฝ่ายนิติบัญญัติ” เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในการบริหารราชการแผ่นดินไม่ได้ แต่ถ้าตั้งเป็นกรรมการในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติสามารถกระทำได้ อันเป็นการบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น”

ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมือง ไม่มีการแก้ไข

หรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น

“ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมือง หรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการฯ บันทึกลงเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้บัญญัติส่วนที่ ๓ เป็นเรื่องการถอดถอนจากตำแหน่ง แต่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้มีการเพิ่มเรื่องการตัดสิทธิทางการเมือง รวมทั้งสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่นขึ้นมา จึงเปลี่ยนชื่อส่วนที่ ๓ เป็น “การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น” เพื่อไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อนหรือเข้าใจผิดว่าเนื้อหาส่วนนี้ประกอบด้วยเรื่องใดบ้างจึงปรับแก้ไขชื่อส่วนให้ชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหา

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการฯ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการฯ

ที่ประชุมคณะกรรมการฯ มีมติให้คงร่างส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่นโดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการฯ บันทึกลงเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๕๓**มีการแก้ไข**

“มาตรา ๒๕๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๔ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุดผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง รัฐสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษา ตุลาการ ข้าราชการอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

เมื่อไต่สวนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำรายงานเสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยในรายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดมีมูลหรือไม่เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร

ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล ให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาข้อนั้นเป็นอันตกไป”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๒๗๐ และมาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนจากตำแหน่ง

- กรณีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ย่อมเป็นเหตุแห่งการถอดถอนหรือการตัดสิทธิทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๓ โดยให้สมาชิกวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินการโดยเร็ว ซึ่งเป็นไปตามความในมาตรา ๗๔ ทั้งนี้ กระบวนการถอดถอนโดยประชาชนดังกล่าวจะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมเท่านั้น

- ส่วนกรณีผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติส่งเรื่องให้รัฐสภา (เดิมเป็นอำนาจของวุฒิสภา) พิจารณาถอดถอนต่อไปตามความในมาตรา ๒๕๓ นี้

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์วรรคสอง (๑) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์วรรคสอง (๒) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๗๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์วรรคสาม

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๗๒ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้นถูกถอดถอนได้หรือไม่ และความในมาตรานี้สามารถดำเนินการถอดถอนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้หรือไม่

นายคำณูน สิทธิสมาน โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า กระบวนการถอดถอนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้นจะมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๒ ในตอนที่ ๓ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดแยกการถอดถอนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากหากเป็นกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามมาตรานี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะต้องเป็นผู้พิจารณาสำนวนคดีถอดถอน

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงหลักการการถอดถอนซึ่งจากเดิมให้วุฒิสภำทำหน้าที่ถอดถอนเปลี่ยนเป็นให้รัฐสภาทำหน้าที่ถอดถอน การให้ยื่นขอถอดถอนต่อประธานวุฒิสภาจึงอาจไม่ถูกต้อง จึงควรกำหนดให้ยื่นขอถอดถอนต่อประธานรัฐสภา จึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในวรรคสามและวรรคสี่ จากเดิม “ประธานวุฒิสภา” เป็น “ประธานรัฐสภา”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๔ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก ผู้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาล

รัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุดผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริต ต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง รัฐสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษา ตุลาการ ข้าราชการอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาของรัฐสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

เมื่อไต่สวนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำรายงานเสนอ ต่อประธานวุฒิสภาของรัฐสภา โดยในรายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดมีมูล หรือไม่ เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร

ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่ง หนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล ให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ถ้าคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาข้อนั้นเป็นอันตกไป”

(๒) เห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการ จัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๒๕๔

มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๕๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติตามมาตรา ๒๕๓ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๒๕๓ ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิ เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๕๓ ให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจาก ตำแหน่งได้

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนบุคคลตาม มาตรา ๒๕๓ ออกจากตำแหน่งได้ตามมาตรา ๗๒”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขจากเดิมที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติเป็นกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้รัฐสภาที่มีมติแทน เพื่อให้การถอดถอนทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ผลของการออกเสียงลงคะแนนและการมีมติของรัฐสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า เพื่อความถูกต้องและสอดคล้องกับหลักการและความในมาตรา ๒๕๓ จึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาของรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาที่มีมติตามมาตรา ๒๕๓ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๒๕๓ ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาของรัฐสภาเพื่อให้วุฒิสภาของรัฐสภาที่มีมติตามมาตรา ๒๕๓ ให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่งได้

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๒๕๓ ออกจากตำแหน่งได้ตามมาตรา ๗๒”

และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ในมาตรานี้ เป็นดังนี้

“ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขจากเดิมที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติ เป็นกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาที่มีมติแทน เพื่อให้การถอดถอนทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ผลของการออกเสียงลงคะแนนและการมีมติของรัฐสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาของรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาที่มีมติตาม

มาตรา ๒๕๓ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๒๕๓ ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๕๓ ให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่งได้

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๒๕๓ ออกจากตำแหน่งได้ตามมาตรา ๗๒”

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

“- ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขจากเดิมที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติ เป็นกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติแทน เพื่อให้การถอดถอนทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ผลของการออกเสียงลงคะแนนและการมีมติของรัฐสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

มาตรา ๒๕๕

มีการแก้ไข

“มาตรา ๒๕๕ การส่งบัญชีรายชื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๒๕๓ การร้องขอ การพิจารณาและไต่สวนคำร้องขอ ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าคำร้องขอมีมูล รวมทั้งผลของการออกเสียงลงคะแนนและการมีมติของรัฐสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำบัญชีรายชื่อเพื่อนำไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนน

(๒) ระยะเวลาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและรัฐสภาต้องใช้ในการพิจารณาและมีมติ

(๓) การให้บุคคลตามมาตรา ๒๕๓ หยุดปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูล ไปจนถึงเวลาที่รัฐสภามีมติ

(๔) การให้มีคณะกรรมการสามฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายอื่น ซึ่งมีจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงลงคะแนน รวมทั้งการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและหน่วยงานในการจัดให้มีการลงคะแนน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่าเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยให้นำรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการถอดถอนจากตำแหน่งไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการการ

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ความในมาตรานี้มีประเด็นสำคัญซึ่งนำมาบัญญัติไว้สองประเด็นจึงควรแยกทั้งสองประเด็นดังกล่าวออกจากกันให้ชัดเจน คือ ๑. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งใช้อำนาจถอดถอนตามมาตรา ๒๕๓ และ ๒. ประเด็นการถอดถอนโดยการออกเสียงประชามติผ่านคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๗๔ วรรคสี่ ฉะนั้นเพื่อเป็นการแยกทั้งสองประเด็นออกจากกันอย่างชัดเจน จึงขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๕ **ทวงส่งบัญชีรายชื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนน** ๒๕๕ การร้องขอ การพิจารณาและไต่สวนคำร้องขอ ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าคำร้องขอมีมูล รวมทั้งผลของการออกเสียงลงคะแนนและการมีมติของรัฐสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) **ทวงส่งบัญชีรายชื่อเพื่อเสนอให้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนน**

(๒) ระยะเวลาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและรัฐสภาต้องใช้ในการพิจารณาและมีมติ

(๓) การให้บุคคลตามมาตรา ๒๕๓ หยุดปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูล ไปจนถึงเวลาที่รัฐสภามีมติ

(๔) การให้มีคณะกรรมการสามฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายอื่น ซึ่งมีจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การส่งบัญชีรายชื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๒๕๓ หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงลงคะแนน รวมทั้งการประมวลผลและทวงส่งบัญชีรายชื่อและประมวลผลทวงส่งบัญชีรายชื่อแห่งชาติและทวงส่งผลในทวงส่งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวจะทำให้ความในวรรคหนึ่งเป็นการถอดถอนโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๕๓ และความในวรรคสองจะเป็นการถอดถอนโดยการลงคะแนนเสียงประชามติซึ่งจะสอดคล้องกับความในมาตรา ๗๔ วรรคสี่ที่กำหนดไว้ว่า “การฝ่าฝืนหรือไม่

ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นการกระทำความผิดร้ายแรง ย่อมเป็นเหตุแห่งการถอดถอนหรือตัดสิทธิทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๓ โดยให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ดำเนินการโดยเร็ว” โดยการดำเนินการตามมาตรา ๗๔ วรรคสี่นั้นจะไม่มีเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแต่ประการใด

ประธานกรรมการธิการได้กล่าวว่า เพื่อความเหมาะสมจึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรานี้ เป็นดังนี้
 “มาตรา ๒๕๕ ทวรส่งขัษฐีรขชื้อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนตวขวตวตว ๒๕๓ การร้องขอ การพิจารณาและไต่สวนคำร้องขอ ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าคำร้องขอมีมูล รวมทั้งผลของการออกเสียงลงคะแนนและการมีมติของรัฐสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ทวรจัดทวขัษฐีรขชื้อเพื่อทวไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนน

(๒) ระยะเวลาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและรัฐสภาต้องใช้ในการพิจารณาและมีมติ

(๓) การให้บุคคลตามมาตรา ๒๕๓ หยุดปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ไปจนถึงเวลาที่รัฐสภาจะมีมติ

(๔) การให้มีคณะกรรมการสามฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายอื่น ซึ่งมีจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การจัดทำและการส่งชื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๗๔ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงลงคะแนน รวมทั้งการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและหน่วยงานในการจัดให้มีการลงคะแนน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๕ ทวรส่งขัษฐีรขชื้อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนตวขวตวตว ๒๕๓ การร้องขอ การพิจารณาและไต่สวนคำร้องขอ ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าคำร้องขอมีมูล รวมทั้งผลของการออกเสียงลงคะแนนและการมีมติของรัฐสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ทวรจัดทวขัษฐีรขชื้อเพื่อทวไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนน

(๒๑) ระยะเวลาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและรัฐสภาต้องใช้ในการพิจารณาและมีมติ

(๓๒) การให้บุคคลตามมาตรา ๒๕๓ หยุดปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าช้อกล่าวหา มีมูล ไปจนถึงเวลาที่รัฐสภามีมติ

(๕๓) การให้มีคณะกรรมการสามฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายอื่น ซึ่งมีจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การจัดทำและการส่งชื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๗๔ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงลงคะแนน รวมทั้งการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและหน่วยงานในการจัดให้มีการลงคะแนน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

(๒) เห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบัณฑิตกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกเว้นรัฐธรรมนูญนำเสนอ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากรรมาธิการและโฆษกกรรมาธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการยกเว้นประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แจ้งต่อที่ประชุมขอตั้งที่ปรึกษาอนุกรรมาธิการเพิ่มเติม คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เทวานฤมิตรกุล ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

๔.๒ ประธานกรรมาธิการได้หารือต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการถึงแนวทางในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญและการตอบข้อซักถามต่อสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมาธิการอาจจะนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญในภาพรวมก่อนจากนั้นจึงนำเสนอเป็นรายหมวด

มีกรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- การนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญเป็นรายหมวดมีความเหมาะสมและสามารถกำหนดให้กรรมาธิการตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจนได้และควรแจ้งเรื่องดังกล่าวในการประชุมวิปของสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อจะได้ทราบจำนวนของผู้อภิปรายในแต่ละเรื่องได้ และจะทำให้คณะกรรมาธิการสามารถจัดการในเรื่องการตอบข้อซักถามได้ดียิ่งขึ้น หากกำหนดการอภิปรายโดยแบ่งเป็นภาคหรือเป็นหมวดอย่างชัดเจนแล้วจะทำให้คณะกรรมาธิการชี้แจงตอบข้อซักถามได้ดีและมีประสิทธิภาพ และสอบถามว่า สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติจะขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้เพียงใดหรือสามารถแก้ไขได้ทั้งหมด

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า หมวดที่จะมีการอภิปรายมาก คือ สิทธิเสรีภาพ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การเมือง การปฏิรูป โดยการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของสภาปฏิรูปแห่งชาติจะใช้ระยะเวลา ๖ วัน หากมีการพิจารณาเป็นรายหมวดแล้ว คณะกรรมาธิการจะมอบหมายให้กรรมาธิการที่รับผิดชอบในแต่ละ

หมวดเป็นผู้ชี้แจงได้ สำหรับการขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ได้กำหนดว่าการขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญต้องอยู่ภายใต้มาตรา ๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๓๕ และหาหรือว่ากรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญที่มาจากสภาปฏิรูปแห่งชาติซึ่งมีโอกาสในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้อยู่แล้วจะไม่ลงชื่อในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญนี้ร่วมกับสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติได้หรือไม่

มีกรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- เมื่อกรรมการได้มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญร่วมกันมาเป็นเวลานานพอสมควร กรรมการจึงไม่ควรลงชื่อในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญร่วมกับสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติอีกและสนับสนุนให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนี้ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ

- สอบถามว่าในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๘ จะมีการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติแจ้งว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะไม่มีการประชุมในวันดังกล่าว

มีกรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- การขอความร่วมมือในการงดเว้นไม่ลงชื่อสนับสนุนคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญนี้ของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการว่าจะมีมติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร จึงขอเสนอให้คณะกรรมการมีมติในเรื่องดังกล่าว ในบางประเด็นที่กรรมการส่วนใหญ่เห็นด้วยถือว่าเป็นมติของคณะกรรมการได้ ในการลงชื่อในคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนั้นอาจจะมีการขอแก้ไขในหลายประเด็นซึ่งอาจเป็นประเด็นที่กรรมการเห็นด้วยอยู่แล้ว จะทำให้เกิดความขัดแย้งในคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนี้เองและสนับสนุนให้พิจารณาในประเด็นที่กรรมการยังมีความสงสัยหรือข้องใจให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ

- คณะกรรมการมีกรรมการที่มาจากสภาปฏิรูปแห่งชาติจำนวน ๒๑ คน หากไม่มีกรรมการลงชื่อคำขอแก้ไขจำนวน ๕ คน ก็จะไม่ครบจำนวน ๒๕ คนในการเสนอคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนี้

- หากคณะกรรมการมีมติร่วมกันว่าจะไม่ลงชื่อในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญนี้แล้วถือได้ว่ามีเหตุผลเพียงพอที่กรรมการจะไม่ลงชื่อในคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนี้ หากมีกรรมการไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญอย่างไร ขอให้ยุติในที่ประชุมคณะกรรมการ และคณะกรรมการควรต้องมีความเป็นเอกภาพในเรื่องดังกล่าว กรรมการที่ไม่เห็นด้วยในประเด็นใดสามารถอภิปรายยกเหตุผลในการประชุมคณะกรรมการได้ แต่ควรยึดตามเสียงข้างมากของที่ประชุมให้ถือเป็นข้อยุติในประเด็นดังกล่าวและขอให้พิจารณาเรื่องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๖ ด้วย

- เสนอว่า ก่อนที่จะนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญนี้ต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติควรพิจารณาในประเด็นต่างๆ อีกครั้งหนึ่งว่า กรรมการมีความสงสัยหรือข้องใจในประเด็นใดบ้าง เนื่องจากยังมีบางประเด็นที่กรรมการมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน จึงควรพิจารณาประเด็นดังกล่าวร่วมกันให้ชัดเจนหรือปรับปรุงแก้ไข

ในชั้นคณะกรรมการเสียก่อนหากเรื่องใดยังไม่ได้ข้อยุติกรรมการมีสิทธิในการสงวนความเห็นในเรื่องดังกล่าวไว้ได้ด้วย

- สำหรับกรรมการที่ไม่ได้มาจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งได้มีการสงวนความเห็นไว้ด้วยโดยเฉพาะ มาตรา ๑๘๓ และยังมีหลายเรื่องที่คณะกรรมการไม่สามารถลงมติได้ โดยสภาปฏิรูปแห่งชาติเองยังมีความเห็นที่แตกต่างกันและร่างรัฐธรรมนูญนี้ต้องรับฟังความเห็นและอาจถูกแก้ไขจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงขอสอบถามว่ากระบวนการของแม่น้ำ ๕ สายในการพิจารณาการร่างรัฐธรรมนูญนี้จะมีการดำเนินการอย่างไร

- ควรมีการทบทวนร่างรัฐธรรมนูญก่อนเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยกรรมการอาจแก้ไขในประเด็นที่จะทำให้เกิดประโยชน์แล้วจะได้รับการยอมรับจากสภาปฏิรูปแห่งชาติและประชาชนด้วยก็ควรมีการแก้ไขปรับปรุงหากเรื่องใดมีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลักการก็ควรต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้ร่างรัฐธรรมนูญนี้ผ่านความเห็นชอบจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ

- กรรมการบางส่วนมาจากตัวแทนของสภาปฏิรูปแห่งชาติจากภูมิภาคต่างๆ หากกรรมการไม่ลงชื่อสนับสนุนการขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนี้อาจถูกครหาได้และเห็นว่าไม่มีกฎหมายฉบับใดที่ไม่มีช่องว่างทางกฎหมาย เมื่อมีการทบทวนร่างรัฐธรรมนูญนี้ในภายหลังอาจทำให้ตรวจพบความบกพร่องของร่างรัฐธรรมนูญนี้และอาจตรงกับกรขอแก้ไขของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติก็ได้ จึงควรให้เอกสิทธิ์กับกรรมการในการขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญและการอภิปรายในชั้นของสภาปฏิรูปแห่งชาติด้วยเช่นกัน

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า การพิจารณาในมาตราต่างๆ ของรัฐธรรมนูญนี้เป็นไปด้วยความถี่ถ้วน หากกรรมการไม่เห็นด้วยกับประเด็นใดเป็นสิทธิของกรรมการในการอภิปรายอีกครั้งในการพิจารณาทบทวนการขอแก้ไขเพิ่มเติมทุกมาตราในช่วงเวลา ๖๐ วันหลังจากรับคำขอแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติแล้ว แต่การลงชื่อในคำขอแก้ไขของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติซึ่งอาจจะไม่ได้ขอแก้ไขเพียงมาตราเดียว แต่จะเป็นการขอแก้ไขในหลายมาตราที่กรรมการเห็นด้วย จะทำให้กรรมการต้องอภิปรายในการขอแก้ไขมาตราที่กรรมการเห็นด้วยนั่นเอง และส่งผลให้คณะกรรมการดำเนินงานได้อย่างลำบากและเป็นปัญหาได้ กรรมการมีความขบขันหรือสงสัยในประเด็นใดสามารถนำมาหารือในการประชุมคณะกรรมการได้แต่ต้องไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลักการใหญ่ที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว เช่น ระบบรัฐสภา การได้มาซึ่งวุฒิสภา เป็นต้น

มีกรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ก่อนจะนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติควรต้องนำมาพิจารณาประเด็นต่างๆ ให้ได้ข้อยุติเสียก่อน แต่ไม่ควรมีมติห้ามไม่ให้กรรมการลงชื่อดังกล่าว ซึ่งเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง

- หากมีแนวทางในการพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติในช่วงเวลา ๖๐ วัน ดังกล่าวอย่างชัดเจนว่ากรรมการจะสามารถแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญได้ทุกเรื่องหรือไม่ หรือมีสิทธิขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญได้เพียงใดแล้วจะทำให้กรรมการที่กำลังตัดสินใจลงชื่อขอแก้ไขร่าง

รัฐธรรมนูญนั้นมีความมั่นใจว่าจะมีสิทธิในการขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญได้ในช่วงเวลาดังกล่าว จึงควรวางแนวทางในการพิจารณาของคำขอแก้ไขของสภาปฏิรูปแห่งชาติในช่วงเวลา ๖๐ วัน ดังกล่าวให้ชัดเจน

- ควรบริหารจัดการเวลาหลังจากการพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้สามารถทบทวนร่างรัฐธรรมนูญได้อีกครั้ง และหาข้อยุติในประเด็นที่กรรมาธิการยังไม่เห็นด้วยก่อนที่จะเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยในการร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ นั้น สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (ส.ส.ร.) เสียส่วนน้อยสามารถลงชื่อในคำขอแก้ไขได้ด้วย ซึ่งแตกต่างกับการร่างรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติสามารถให้ข้อเสนอแนะกับความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญนี้เท่านั้น เมื่อคณะกรรมการพิจารณาในประเด็นต่างๆ ได้ข้อยุติร่วมกันแล้วอาจขอความร่วมมือกรรมาธิการในการไม่ลงชื่อในคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้ และคณะกรรมการไม่ควรมีมติในเรื่องดังกล่าว

- กรรมาธิการเสียงข้างน้อยหรือเสียงข้างมากต้องมีสิทธิในการเสนอความเห็นต่อที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณา โดยในหลายประเด็นที่มีกรรมาธิการไม่เห็นด้วย เช่น เรื่องศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การคว่ำบวมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น จึงไม่ควรใช้หลักการที่ให้กรรมาธิการเสียงข้างมากมาตัดสินว่าจะไม่ให้สิทธิกรรมาธิการเสียงข้างน้อยเสนอความเห็นต่อที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากหลักการจึงก่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว โดยในเรื่องของเสียงข้างน้อยหรือเสียงข้างมากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวไว้แล้วและควรนำมาเป็นหลักการในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนี้ด้วยเช่นกัน

- ในการพิจารณาคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการในช่วงเวลา ๖๐ วันดังกล่าวนี้ ขอให้พิจารณาคำขอแก้ไขของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติเป็นหลักก่อนว่าเป็นการขอแก้ไขในมาตราใดแล้ว คณะกรรมการจะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำขอแก้ไขนั้นหรือไม่ สำหรับความเห็นของกรรมาธิการเสียงข้างน้อย ไม่ควรนำประเด็นที่ได้ข้อยุติไปแล้วมาพิจารณาในช่วงเวลาดังกล่าวอีกโดยเฉพาะเรื่องที่เป็นหลักการ แต่ถ้าเป็นประเด็นปลีกย่อยหรือเรื่องที่ต้องการให้เกิดความชัดเจนสามารถนำมาพิจารณาได้ โดยขอให้กรรมาธิการที่ไม่เห็นด้วยในประเด็นใดสามารถยื่นเรื่องขอปรับปรุงแก้ไขพร้อมเหตุผลเสนอล่วงหน้าก่อนและกรรมาธิการเสียงข้างน้อยไม่ควรหยิบยกประเด็นที่อาจจะไม่มีการแก้ไขอย่างแน่นอนขึ้นมาพิจารณาอีก

- หลักการในการประชุมคณะกรรมการนั้น ควรต้องให้เกียรติกรรมาธิการอย่างเท่าเทียมกันและการประชุมคณะกรรมการที่ผ่านมาอาจมีปัญหาในการบรรจุวาระการประชุมในบางเรื่องที่กรรมาธิการไม่ได้รับทราบมาก่อนและการหาเสียงสนับสนุนในประเด็นต่างๆ โดยมีกรรมาธิการที่มีความไม่สบายใจในหลายประเด็นซึ่งในการประชุมคณะกรรมการวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมาได้มีกรรมาธิการได้ยกประเด็นขึ้นมาว่ามีบางเรื่องขัดแย้งกับหลักการไม่ถูกต้องด้วยเหตุผล ขัดแย้งกับความเป็นจริงต่อบริบทสังคมไทยและเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อคณะกรรมการในการชี้แจงต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติแล้วให้สามารถพิจารณาปรับปรุงในสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ โดยนำมาพิจารณาด้วยความเห็นที่เกื้อกูลกันและเคารพซึ่งกัน

และกันให้เสร็จเรียบร้อยก่อนแล้วจึงเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ ข้อพิจารณาดังกล่าวนั้นจึงมีผลผูกพัน
 กรรมการทุกคนไม่ว่าจะได้อยู่ในที่ประชุมวันดังกล่าวหรือไม่และได้ทราบว่ามีกรมมุ่งประสงค์ร้ายต่อ
 สถาบันศาลยุติธรรม จึงได้มีการทำบันทึกเสนอเรื่องดังกล่าวแล้ว ดังนั้น ในเรื่องการขอความร่วมมือเพื่อไม่
 ทำให้เกิดปัญหาต่อคณะกรรมการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติและปัญหาทุกอย่าง
 จะยุติลงไปได้เมื่อให้เกียรติต่อกัน

- ต้องการให้ปัญหาต่างๆ ยุติลงด้วยดี หากหลักการใดไม่ถูกต้องก็ควรนำมาหารือพิจารณาร่วมกัน
 กรรมการก็ได้มีการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ บนพื้นฐานประโยชน์ของประชาชนและชาติเป็นสำคัญ โดยการ
 ตัดสินใจในบางครั้งอาจใช้หลัก political model เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองหรือ
 เป็นเรื่องที่เหมาะสมที่จะทำให้บ้านเมืองอยู่รอดได้ ในหลายเรื่องที่มีกรรมการไม่เห็นด้วยและยอมรับใน
 การเป็นกรรมการเสียงข้างน้อย หรือในบางเรื่องที่ต้องรอการพิจารณาในช่วงเวลา ๖๐ วันดังกล่าว ที่
 คณะกรรมการจะพิจารณาคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้ซึ่ง
 อาจจะได้แก้ไขในสาระสำคัญแต่เป็นการแก้ไขในรายละเอียดที่จะทำให้ร่างรัฐธรรมนูญมีความเหมาะสม
 และไม่ทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง นอกจากนั้น ความเห็นของกรรมการเสียงข้างน้อยมีประโยชน์แสดงให้เห็น
 เห็นว่ามีความเห็นที่หลากหลายและไม่ได้ทำให้เกิดความแตกแยก จึงควรเปิดโอกาสให้กรรมการได้แสดง
 ความเห็นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติได้ด้วย เพื่อให้สังคมได้มีมุมมองในหลายแง่มุมและเป็นเรื่องที่สามารถ
 ยอมรับและเข้าใจได้ ซึ่งการเป็นกรรมการเสียงข้างน้อยนั้นต้องยอมรับในเสียงส่วนใหญ่อยู่แล้วเพื่อให้ร่าง
 รัฐธรรมนูญประกาศใช้ได้

- ไม่มีความมุ่งประสงค์ร้ายต่อศาลและกระบวนการยุติธรรมหากมีความบกพร่องในเรื่องดังกล่าว
 อย่างไร สามารถนำมาพิจารณาหารือเพื่อแก้ไขปรับปรุงได้

- การพิจารณาของคณะกรรมการในแต่ละมาตราไม่ได้มีลักษณะเป็นการรวบรัดโดยมีการ
 สอบถามในที่ประชุมคณะกรรมการหลายครั้งหากไม่มีกรรมการท่านใดคัดค้านแล้ว จึงจะมีการ
 พิจารณามาตราในลำดับต่อไป

๔.๓ นายประชา เตรรัตน์ กรรมการ ได้เสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาโครงการจัด
 เวทีเผยแพร่ความรู้เรื่องร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนใน ๑๒ จังหวัด เพื่อเผยแพร่สาระสำคัญของ
 ร่างรัฐธรรมนูญให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างกว้างขวาง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และ
 ข้อเสนอแนะของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในร่าง
 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในระหว่างวันจันทร์ที่ ๒๗ เมษายน ถึงวันจันทร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ดังนี้

ภาคเหนือ

จังหวัดนครสวรรค์

วันจันทร์ที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๘

จังหวัดเพชรบูรณ์

วันอังคารที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘

จังหวัดเชียงราย

วันจันทร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดอุดรธานี	วันพุธที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘
จังหวัดนครราชสีมา	วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘
จังหวัดอุบลราชธานี	วันพุธที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘
ภาคกลาง	
จังหวัดชลบุรี	วันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันพุธที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘
จังหวัดเพชรบุรี	วันเสาร์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘
ภาคใต้	
จังหวัดสงขลา	วันพุธที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘
จังหวัดภูเก็ต	วันจันทร์ที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘
จังหวัดนราธิวาส	วันอังคารที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ในการนี้ ขอให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาพิจารณากำหนดวันเวลาการจัดโครงการดังกล่าวเพื่อให้
ความเห็นชอบในการประชุมครั้งต่อไป

ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบให้จัดโครงการจัดเวทีเผยแพร่ความรู้เรื่อง
ร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน ตามที่นายประชา เตรีตน์ กรรมการธิการ เสนอ โดยประธาน
กรรมการได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำคำขออนุมัติ
งบประมาณในการดำเนินการจัดโครงการดังกล่าวจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดละ
๒๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินการ ทั้งนี้ ที่ประชุมจะพิจารณากำหนดวันเวลาในการจัด
โครงการดังกล่าวในการประชุมครั้งต่อไป

๔.๔ นางถวิลวดี บุรีกุล กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการการมีส่วนร่วมและรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชน ได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการว่า ในวันอาทิตย์ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๘
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญและคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนจะจัดสัมมนา เรื่อง “สานพลังเครือข่ายภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น
ต่อร่างรัฐธรรมนูญ” ณ ห้องประชุมออดิทอเรียม ชั้น ๒ โรงแรมเซ็นทาราศูนย์ราชการและคอนเวนชัน
เซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ นอกจากนี้ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาปฏิรูปแห่งชาติ และสถาบัน
พระปกเกล้าได้ร่วมกันจัดโครงการเวทีสัมมนาเรื่อง การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนต่อร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑) ระหว่างวันศุกร์ที่ ๓ ถึงวันเสาร์ที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๘ ณ โรงแรมฮอติเดย์ อินน์ จังหวัดเชียงใหม่

๒) ระหว่างวันเสาร์ที่ ๒๓ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ โรงแรมโมเชะ จังหวัดขอนแก่น

๓) ระหว่างวันเสาร์ที่ ๓๐ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ โรงแรมทวิน โลตัส จังหวัด

นครศรีธรรมราช

๔) ระหว่างวันเสาร์ที่ ๖ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๘ ณ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ

ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์กรรมการร่วมกันไปให้ความรู้เกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในทุกเวทีเพื่ออธิบายเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้แก่ประชาชน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างรัฐธรรมนูญนี้ โดยแจ้งความประสงค์การเข้าร่วมโครงการต่อฝ่ายเลขานุการเพื่อดำเนินการอำนวยความสะดวกต่อไป

อนึ่ง ประธานกรรมการได้ให้ข้อความคิดเห็นว่า ในการดำเนินการทุกโครงการนั้นควรมีมาตรฐานการนำเสนอที่ใกล้เคียงกันว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีโครงสร้าง และเนื้อหาเป็นอย่างไร รวมทั้งควรมีแบบสอบถามกลางที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นที่คณะกรรมการต้องการรับฟังจากประชาชนเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๔.๕ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันอังคารที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๗ นาฬิกา

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายจิรวีรส อินทะชิต

นิติกรปฏิบัติการ

นายณฤพนธ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาววรินทร์ทร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๒

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์